

Askerî Etik Eğitimi: West Point ve Kara Harp Okulu

Military Ethics Education: West Point and Turkish Military Academy

Gizem Nur
DEMİREL*

* Doktora Öğrencisi, Ludovika
University of Public Service,
Faculty of Military Sciences and
Officer Training, Budapeşte,
Macaristan (MSÜ ATASAREN
öğrencisi, Erasmus Öğrenci
Değişim Programı kapsamında
Ludovika'da bulunmaktadır.)
e- posta: demirel.gizem.nur@stud.
uni-nke.hu ORCID: 0000-0001-
8129-9574

Geliş Tarihi / Submitted:
29.05.2025

Kabul Tarihi / Accepted:
06.11.2025

Öz

Türkiye'de etik üzerine yapılan akademik çalışmalar büyük oranda uluslararası ilişkiler, iklim ve teknolojiye odaklanmıştır. Askerî alanda etik araştırmalarının ihmal edildiği, var olan birkaç araştırmanın da genellikle savaş etiğine odaklandığı ve askerî etik eğitimi konusunun derinlemesine incelenmediği görülmektedir. Bu kapsamda çalışmada nitel bir vaka çalışması tasarımı kullanılarak, askerî etik kavramı tanımlanmakta, askerî etik eğitiminin Harp Okulu düzeyinde nasıl planlandığını West Point ve Kara Harp Okulu örneği ile; mesleki yaşam boyunca nasıl olması gerektiğini ise NATO "Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans Müfredatı" belgesi ile incelenmektedir. Bulgular, sistematik etik eğitiminin subayların karakter gelişimini desteklediğini ve askerlik mesleğinin misyonunu, değerlerini ve düzenlemelerini içselleştirmelerini sağlayarak ortak bir profesyonel anlayış geliştirdiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Etik, Askerî Etik, Askerî Etik Eğitimi, Harbiye, West Point

Abstract

In Türkiye, scholarly work on ethics has tended to emphasize international relations, climate, and technology, while military ethics—distinct from the ethics of war—remains underexamined. This study defines military ethics as a professional normative framework that integrates character, judgment, and institutional values, and examines how it is taught to military officers. Using a qualitative case-study design, it analyzes the structure and delivery of ethics education at the pre-commissioning level at both the United States Military Academy at West Point and the Türkiye's Military Academy-Harbiye. It also analyzes NATO's Generic Officer Professional Military Education Reference Curricula to assess when, where, and how ethical formation is embedded across the learning continuum. Findings indicate that systematic ethics education fosters officers' character development and cultivates a shared professional understanding by enabling them to internalize the mission, values, and regulations of the military profession.

Keywords: Ethics, Military Ethics, Military Ethics Education, Turkish Military Academy, West Point

Extended Summary

The current complex and multidimensional security environment indicates that armies' tasks will extend beyond the traditional battlefield. In this context, armies operate across a wide range of areas beyond national defense. In the expanding range of duties, it is possible for military personnel to manage ambiguous and complex situations where the law is insufficient, to define what the right behavior is, and to act by prioritizing the army's values. Military ethics education supports personnel's character development and fosters a shared ethical awareness by enabling them to internalize the values, rules, and goals of the military profession. In this context, the formation of common military ethics awareness in the Armed Forces is carried out through military ethics education.

This study aims to clarify the definition of military ethics education and its implementation at the officer level. The study uses a qualitative research method. The case study examines how the military ethics education is planned at the military academy level by using West Point and the Turkish Military Academy as examples. The study also outlines the concept of professional development throughout an officer's life by examining the Generic Officer Professional Military Education Reference Curriculum document. While analyzing the documents that constitute the source of the case study, foreign sources were mostly used due to the inadequacy of resources in Türkiye regarding military ethics education. These sources include official military websites, military publications, reports, manuals, doctrines, and articles.

The literature review reveals that the definition of the concepts of military ethics and military ethics education is incomplete, that the importance of military ethics education is unaddressed, that military ethics is discussed only within the scope of war ethics, and that the military ethics education of West Point and the Turkish Military Academy has not been examined historically. In this context, this study will contribute to the literature by defining military ethics and military ethics education, distinguishing between the concepts of military ethics and war ethics, understanding the importance of military ethics education, and examining the military ethics education of West Point and the Turkish Military Academy historically.

The research has encountered certain limitations. The first of the most obvious limitations is that, although the ethics education curriculum at West Point can be examined in detail, a direct curricular comparison between the two institutions cannot be conducted due to the absence of courses with similar content at the Turkish Military Academy. The second limitation is that, since there are no existing studies examining the historical development of the military ethics curriculum at the Turkish Military Academy, the study has not been able to conduct a comparative analysis. West Point and the Turkish Military Academy were chosen to illustrate how military ethics education is provided at the officer level for several reasons: military ethics is regarded as an important value, courses on military ethics have been offered at the military academy level since the early 19th century, and both academies are internationally recognized for offering education to students from various countries. One of the reasons for choosing West Point is the easy accessibility of its curriculum documents. The Generic Officer Professional Military Education Reference Curriculum was selected because it includes information on which learning methods can be used, which issues should be considered when covering the subjects, and the creation of an education plan suitable for each officer level with the philosophy of lifelong learning.

Military ethics consists of a set of rules that require military personnel to act not only in accordance with legal regulations but also in accordance with universal moral principles, values of the military profession, and an understanding of social responsibility. Military ethics is a crucial competency that personnel at all levels must acquire, develop, and strengthen throughout their professional life. Military ethics education is essential for achieving these goals.

Military ethics education has a deep-rooted history at both West Point and the Turkish Military Academy. Since its establishment, West Point has given importance to military ethics education and has developed military ethics courses over time. Currently, West Point has a developmental, gradual, and multidimensional military ethics education. This education is reorganized in line with the needs of cadets in each class. At the Turkish Military Academy, similar to West Point, there are related courses and publications stating that military ethics education is important. However, when the curriculum of the Turkish Military Academy is examined, one can see that military ethics is not offered as a separate course and that the issue of military ethics is included in the Military Sociology course. It is noteworthy to mention that the Book of Military Sociology integrates military ethics within the ethics of war, and this creates a deficiency in understanding military ethics.

The Generic Officer Professional Military Education Reference Curriculum is an educational program that reflects the learning philosophy of the armed forces. This education program progresses in a holistic way based on previous information and experiences in line with the needs of the entire officer corpus. The Generic Officer Professional Military Education Reference Curriculum can be designed according to the basic values, rules, and legal frameworks of the countries and included in the education systems of the armed forces.

Finally, for military ethics, which is a separate discipline, it is considered that its experts should receive appropriate training. In addition to theoretical education, practical education should be given importance: Contemporary cases should be analyzed; the simulation method should be used for performance evaluation; augmented reality, virtual reality, and mixed reality applications should be used to create realistic scenarios; and the courses should be taught by experienced personnel.

Giriş

Günümüzde orduların, görev alanlarının geleneksel muharebe sahasına ek olarak düzensiz göçün engellenmesine yönelik tedbir ve mücadele, doğal afetlere müdahale, arama kurtarma ve sonrasında iyileştirme faaliyetleri, çok boyutlu harp ortamında siber saldırılara karşı koyma, insani yardım ve tahliye operasyonları, barışı destekleme ve koruma operasyonları kapsamında bir genişleme gösterdiği görülmektedir. Askerî personelin, genişleyen görev yelpazesinde kanunların yetersiz kaldığı belirsiz ve karmaşık durumları yönetebilmesi, doğru davranışın ne olduğunu tanımlayabilmesi ve kurumunun değerlerini önceleyerek hareket edebilmesi askerî etik eğitimi ile mümkündür. Askerî etiğin önemi iki temel perspektiften açıklanabilir. Bunlardan birincisi, personelin karakter gelişimini desteklemesidir. İkincisi, personelin askerlik mesleğinin değerlerini, kurallarını, amaçlarını öğrenme süreçlerini içselleştirmelerine olanak tanıyarak ortak bir etik bilinci oluşturmaktır. Silahlı kuvvetlerde ortak askerî etik bilinci, askerî etik eğitiminin varlığı ile mümkündür.

Çalışmanın amacı, askerî etiğin ne olduğunu açıklamak ve subay sınıfında askerî etik eğitiminin nasıl verildiğini incelemektir. Bu kapsamda çalışmanın temel sorusu, “askerî etik nedir ve subay sınıfı düzeyinde askerî etik eğitimi nasıl verilmektedir?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın alt soruları ise:

1. Askerî etik ve askerî etik eğitimi nedir?
2. Askerî etik ve savaş etiği arasındaki farkın kavramsal farklılıklarının tanımı nasıldır?
3. West Point ve Kara Harp Okulu askerî etik eğitiminin tarihi ve günümüzdeki müfredatı nasıldır?
4. Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans Müfredatı'nın askerî etik eğitimindeki önemi nedir?
5. Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans Müfredatı'nın askerî etik bilincinin gelişimindeki rolü nedir?

Çalışma nitel araştırma yöntemine göre tasarlanmıştır. Çalışmanın araştırma deseni olan durum çalışması, askerî etik ve askerî etik eğitimi kavramlarının West Point ve Kara Harp Okulu askerî etik eğitimi dersleri ile Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans Müfredatı belgesi özelinde incelenmesine dayanmaktadır. Durum çalışması deseni, askerî etik eğitiminin iki farklı kurumda nasıl yapılandırıldığını anlamak amacıyla tercih edilmiştir. Bu kapsamda ilgili ders içerikleri ve müfredat belgeleri doküman analizi yöntemiyle sistematik biçimde incelenmiştir. Durum çalışmasının kaynağını oluşturan doküman analizi yapılırken askerî etik eğitimi ile ilgili Türkiye'deki kaynakların yetersiz olması nedeniyle çoğunlukla yabancı kaynaklardan yararlanılmıştır. Bu kaynaklar resmi askerî internet sitelerini, askerî yayınları, raporları, talimnameleri, doktrinleri ve makaleleri içermektedir.

Literatür taraması sonucunda yabancı kaynaklardaki askerî okullarda verilen askerî etik eğitiminin tarihsel süreç veya karşılaştırmalı boyutlarıyla ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu ve doğrudan bu konuyu inceleyen çalışmaların bulunmadığı görülmüştür. İlgili çalışmalara bakıldığında Gaitán-Monje ve De Castro García'nın 2023 yılında yayınlanan "En búsqueda de la mejor formación de oficiales: academia militar de España vs. West Point"¹ adlı makalesi İspanya ve Amerika'nın subay eğitim modelinin karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Makale, West Point'te karakter gelişimi programının etik değerler, karakter eğitimi ve liderlik gelişimini uzun vadeli bir müfredat çerçevesinde işlediğini, Academia General Militar'de ise bu unsurların müfredatta yer almadığını yalnızca liderlik planı aracılığıyla yürütüldüğünü göstermektedir.

Peperkamp ve arkadaşlarının 2023 yılında yayınlanan "Military Ethics and Military Ethics Education in Search of a European Approach"² adlı makalesinin amacı, Avrupa'da ortak bir askerî etik ve askerî etik eğitimi yaklaşımının mevcut olup olmadığını incelemek ve farklı ülkelerdeki uygulamaları karşılaştırarak benzerlik ile farklılıkları tespit etmektir. Makale, Hollanda ve Avustralya örnekleri kapsamında etik eğitimin amaç, içerik, yöntem, kuramsal temeller ve ele alınan konular kapsamında önemli farklılıklar gösterdiğini vurgular. Sonuç kısmında da tek bir Avrupa askerî etik anlayışından söz etmenin zor olduğunu fakat bu çeşitliliğin Avrupa'da askerî etik eğitimin gelişimi için önemli bir zenginlik oluşturduğu ifade edilir. Stanar'ın 2023 yılında yayınlanan "Military Ethics Education Bridging the Gap or Deepening the Chasm"³ adlı makalesi askerî etik eğitiminin uygulanma biçiminin ordu ve toplum arasındaki ilişkiyi şekillendirdiğini savunmaktadır. Makale, ordu ile

1 Enrique Gaitán-Monje ve Andrés de Castro-García, "En búsqueda de la mejor formación de oficiales Academia militar de España vs. West Point", *Revista Colombiana de Estudios Militares y Estratégicos*, 21:44, 2023.

2 Lonneke Peperkamp, Kevin van Loon, Deane-Peter Baker ve David Evered, "Military Ethics and Military Ethics Education: In Search of a 'European Approach'", *Ethics and Armed Forces: Controversies in Military Ethics and Security Policy: Core Issues of European Military Ethics*, 02, 2023.

3 Dragan Stanar, "Military Ethics Education – Bridging the Gap or Deepening the Chasm?", *Ethics and Armed Forces: Controversies in Military Ethics and Security Policy: Core Issues of European Military Ethics*, 02, 2023.

toplum arasındaki mesafeyi artıran Huntington'un “*objective contro*” (nesnel kontrol) paradigmasına dikkat çeker. Askerî etik eğitiminin personelin moral ve etik sorumluluklarını içselleştirmelerine yardımcı olacağı ancak yanlış uygulandığında ise orduyu toplumdan üstün görme duygusunu güçlendirebileceği iddia edilir. Bu nedenle askerî etik eğitimi, toplumla daha güçlü bir bağ kurmayı hedeflemelidir. Ayrıca makale, askerî etik eğitimlerinin farklı ülkelerde farklı yaklaşımlarla uygulandığını vurgular. Bazı ülkelerde işlevsel bir yaklaşım benimsenirken bazı ülkelerde karakter gelişimine odaklanan hedeflenen bir yaklaşım öne çıkar. Bu çeşitlilik askerî etik eğitiminin evrensel bir standart yerine kültürel ve toplumsal bağlamlara göre şekillendiğini göstermektedir. Gillner'in 2019 yılında yayınlanan “*Ethical Education in the German Armed Forces: Embraced Values and Moral Judgement*”⁴ adlı makaleye göre Alman Silahlı Kuvvetleri'nde askerî etik eğitimi, personelin yalnızca yasal düzenlemelere uymalarını değil, insan onuru, özgürlük, barış, adalet, eşitlik ve demokrasi gibi temel değerlere dayalı etik bir bilinç geliştirmelerini amaçlamaktadır. Bu değerler Almanya Anayasası'ndaki ilkelerle uyumlu olup “*Innere Führung*” (iç liderlik) konseptiyle askerî uygulamalara uyumlu hale getirilir. Burada askerî etik eğitimi teorik bilgi sunmanın ötesinde, değer temelli etik bilinç oluşturmaya amaçlayan bir süreç olarak tasarlanmıştır. Askerlerin etik kararlar alabilme yeteneklerini geliştirmek için deneyimsel öğrenme, vaka analizleri, tartışma ve eleştirel düşünme yöntemleri uygulanmaktadır. Ayrıca duygusal ve bilişsel yaklaşımlar, ahlaki duyguların geliştirilmesi ve üst düzey liderlerin rol model olması da eğitimde önemli bir yer tutmaktadır. Kullanılan yöntemler personelin etik değerleri içselleştirmelerini ve pratikte uygulamalarını sağlamaktadır.

Lohmann'ın 2019 yılında yayınlanan “*Ethical Education – A Central Component of Training and Development in the German Armed Forces*”⁵ adlı makalesinde Alman Silahlı Kuvvetleri'nde (Bundeswehr) askerî etik eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Makale, etik eğitimin yalnızca bilgi aktarımı değil, aynı zamanda duygusal ve bilişsel düzeyde değerlerin içselleştirilmesi ve uygulanması süreci olduğunu belirtmektedir. Bu yaklaşım personelin “ne yapması gerektiğini” değil, “neden yapması gerektiğini” anlamasını hedefler. Askerî etik eğitimin, askerî bir zorunluluk olmaktan çok personelin kişisel gelişimi ve toplumla uyumlu bir şekilde hizmet etmesi için temel bir unsur olduğu vurgulanmaktadır. Troy tarafından 2024 yılında yayınlanan “*Ethics as Moral Practice in Peacekeeping Missions: Insights on the Importance of Ethical Training*”⁶ başlıklı makale, barış gücü misyonlarının temelinde yatan etik boyutu incelemektedir. Makalenin amacı, barışı koruma faaliyetlerinin bir pratik etik alanı olarak tanımlanması gerektiğidir. Mevcut askerî etik eğitim yaklaşımlarındaki yetersizlikler, etik uygulamalara yönelik standart belirleme süreçlerinde problemlere yol açmakta ve bu durum askerî etik eğitimin yeniden ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Makale hem teorik hem de pratik avantaj ve dezavantajlarını göstermek için Avusturyalı barış gücü askerlerinin etik eğitimi detaylı bir örnek olay olarak kullanmaktadır.

Türkiye'deki askerî etik ile ilgili kaynaklara bakıldığında Mert'in *Türk Savaş Çalışmaları* dergisinde 2020 yılında yayınlanan “*Askerî Etik*”⁷ başlıklı çalışması askerî etik kavramının tanımını sınırlı olarak içerdiği ve askerî etiğin savaş etiği kapsamında ele alındığı görülmektedir. Bu çalışmada askerî etik kavramı yerine savaş etiği kavramı ön plana çıkmaktadır. Ateş'in 2022 yılında yayınlanan *Askerî Sosyoloji Ordu ve Toplum*

4 Matthias Gillner, “Ethical Education in the German Armed Forces: Embraced Values and Moral Judgement”, *Ethics and Armed Forces: Controversies in Military Ethics and Security Policy: Between Personality Development and Skills Acquisition: Ethics for Soldiers*, 02, 2019.

5 Friedrich Lohmann, “Ethical Education – A Central Component of Training and Development in the German Armed Forces”, *Ethics and Armed Forces: Controversies in Military Ethics and Security Policy: Between Personality Development and Skills Acquisition: Ethics for Soldiers*, 02, 2023.

6 Jadok Troy, “Ethics as Moral Practice in Peacekeeping Missions: Insights on the Importance of Ethical Training”, *International Peacekeeping*, 31:3, 2024.

7 İbrahim Mert Sani, “Askerî Etik”, *Turkish Journal of War Studies*, 1:1, 2020.

*Araştırmaları*⁸ kitabında yer alan “Savaş Etiği” bölümünde askerî etik kavramının kısaca ne olduğunun açıklandığı, askerî etiğin öneminden bahsedildiği, savaş etiği ve askerî etiğin iki ayrı unsur olarak belirtildiği görülmektedir. Ünal’ın 2024 yılında *İstanbul Üniversitesi Şarkiyat Mecmuası*’nda yayınlanan “Megan Cassidy-Welch’in “Crusades and Violence” Adlı Eserinin Değerlendirilmesi”⁹ kitap değerlendirmesinde adil savaş teorisinin, savaş etiği kapsamında değil askerî etik doktrini olarak ele alındığı görülmektedir. Benzer kullanımı Birdişli’nin 2023 yılında *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi*’nde yayınlanan “Uluslararası Kurumların Normatif Bir Unsuru Olarak Uluslararası Güvenlik”¹⁰ adlı makalesinde de görmekteyiz. Bu iki çalışmadaki kullanım askerî etik ve savaş etiği kavramlarının anlamı noktasında bir karmaşa yaşandığını göstermektedir. Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Güvenlik Araştırmaları Merkezi Müdürlüğü tarafından 2023 yılında *30 Soruda Jandarma* kitap serisi yayınlanmıştır. Bu kitap serisinde beşinci kitap olarak Mehmet Avcı tarafından hazırlanan “Jandarma ve Etik”¹¹ çalışmasında kolluk etiği kavramı tanımlanmakta ve belirlenen 30 soru kapsamında da kolluk etiği incelenmektedir. Bademli’nin 2024 yılında yayınlanan “Türkiye’de Ordu ve Siyaset: Sivil-Asker İlişkilerinin Dönüşümü”¹² adlı doktora tezinde askerî etiğin ideolojiler çerçevesinde değerlendirildiği fakat askerî etik kavramının tanımı noktasında yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu kapsamda çalışmanın; askerî etik ve askerî etik eğitiminin tanımlanması, askerî etik ve savaş etiği kavramlarının ayrımının yapılması, askerî etik eğitiminin öneminin kavranması, West Point ve Kara Harp Okulu askerî etik eğitimlerinin tarihsel olarak incelenmesiyle alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın sınırlılıkları; askerî etik ve askerî etik eğitimi kavramlarının tanımı, incelemenin yalnızca subay sınıfı üzerinden yürütülmesi, West Point ve Kara Harp Okulu’ndaki askerî etik eğitimi tarihi ve derslerinin incelenmesi ile Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans Müfredatı belgesindeki etik müfredatın esas alınması çerçevesinde şekillenmektedir. Bununla birlikte en belirgin sınırlılıklardan birincisi West Point’te etik eğitiminin müfredat düzeyinde ayrıntılı olarak incelenebilmesine karşın Kara Harp Okulu’nda benzer içerikte derslerin bulunmaması nedeniyle iki kurum arasında doğrudan bir müfredat karşılaştırmasının yapılamamasıdır. İkincisi Harp Okulu’ndaki askerî etik müfredatının tarihsel gelişimini inceleyen herhangi bir çalışmanın bulunmaması nedeniyle, bu çalışmanın karşılaştırmalı bir analizinin gerçekleştirilememesidir.

Subay sınıfı düzeyinde askerî etik eğitimin nasıl verildiğini açıklamak için West Point ve Kara Harp Okulu’nun seçilme nedenleri, askerî etiğin önemli bir değer olarak görülmesi, 19. yüzyılın ilk yarısından itibaren Harp Okulu düzeyinde askerî etik ile ilgili derslerin veriliyor olması, birçok ülkeden öğrenciye eğitim imkânı sunması nedeniyle uluslararası alanda tanınırlığının fazla olmasıdır. West Point’in seçilme nedenlerinden bir diğeri eğitim müfredatına dair dokümanların kolay ulaşılabilir olmasıdır. Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans Müfredatı’nın seçilme nedenleri ise yaşam boyu öğrenme felsefesiyle her bir subay sınıfına uygun eğitim planının oluşturulması, konular işlenirken hangi hususların dikkate alınması gerektiğinin belirtilmesi ve hangi öğrenme yöntemlerinin kullanılabileceğine dair bilgileri içermesidir.

8 Barış Ateş, *Askerî Sosyoloji Ordu ve Toplum Araştırmaları*, Selenge Yayınları, İstanbul, 2022, s. 166.

9 Elif Ünal, “Megan Cassidy-Welch’in ‘Crusades and Violence’ Adlı Eserinin Değerlendirmesi”, *Şarkiyat Mecmuası - Journal of Oriental Studies*, 44, 2024, s. 311.

10 Fikret Birdişli, “Uluslararası Kurumların Normatif Bir Unsuru Olarak Uluslararası Güvenlik”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 78:2, 2023, s. 400.

11 Mehmet Avcı, *30 Soruda Jandarma ve Etik*, JSGA Basımevi Müdürlüğü, Ankara, 2023.

12 Hakan Bademli, “Türkiye’de Ordu ve Siyaset: Sivil-Asker İlişkilerinin Dönüşümü”, Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, 2024.

Çalışmada askerî etik kavramının anlaşılabilmesi için öncelikle etik kavramı açıklanmıştır. Etik ve ahlak kavramları ile askerî etik ve savaş etiği kavramları arasındaki farka değinilerek askerî etik eğitiminin ne olduğu, neden gerek gerekli olduğu ele alınmıştır. Askerî etik eğitiminin Harp Okulu düzeyinde West Point ve Kara Harp Okulu kapsamında, mesleki yaşamda nasıl olması gerektiği ise Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans Müfredatı belgesi kapsamında incelenmiştir.

1. Askerî Etik

Askerî etik, ahlak ve toplum kuralları ile meslek, savaş, görev, erdem ve hukuk etiğini içerisinde barındıran çok boyutlu bir kavramdır. Alanyazın incelemesi sonucunda Silahlı Kuvvetlerde askerî etik kavramı yerine meslek etiği kavramının da kullanıldığı görülmektedir. Aynı zamanda askerî etik kavramının, meslek etiği kavramının bir alt dalı olarak değerlendirildiği çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin Türk Silahlı Kuvvetleri Meslek Etiği Yönergesi'ne göre meslek etik kuralları incelendiğinde askerlik yemini sadakat göstermek, anayasa ve yasalara bağlı olmak, askerlik mesleğini yaşam tarzı olarak tatbik etmek, emir ve itaat anlayışı içinde olmak, adil olmak, insan haklarına saygı göstermek, yetki kullanımı, kurumsal itibara zarar verici davranışlardan kaçınmak, sağlam bir ahlaka sahip olmak, askerî nezaket ve terbiye kurallarına uymak, astlarını sürekli gözetmek, yükümlü askerlere en iyi imkan sağlama gayreti, takdir hakkını her koşulda objektif kullanmak, dürüst ve denetime açık olmak, tevazu sahibi olmak, ast-üst ilişkilerinde profesyonel olmak, astların fikir ve düşüncelerine saygı göstermek maddeleri askerî etiğin inceleme alanına girmektedir.¹³ Bu kapsamda meslek etiği, kanunlardan farklı olarak mesleki uygulamaları yönlendiren, personelin davranışlarını değerlendiren, mesleğe özgü ahlaki ilkeler bütünü oluşturulmaktadır.¹⁴ Fakat bu kavramın askerî etik kavramı kadar çok boyutlu olmaması ve Silahlı Kuvvetlerin etik anlayışını ifade etmekte yetersiz kalması nedeniyle çalışmada askerî etik kavramının kullanılması daha doğru bulunmuştur. Bu kapsamda askerî etik kavramını açıklamadan önce etik kavramını incelemek gerekmektedir.

Etik, bireylerin davranışlarını doğru-yanlış, adil-adaletsiz, erdemli-erdemli olmayan şeklinde kategorize ederek inceleyen bir felsefe dalıdır.¹⁵ Etik kavramının tanımlanması noktasında kurumların yaklaşımlarında karmaşık bir yapı bulunmaktadır. Bu karmaşık yapıyı üç şekilde inceleyebiliriz. Birincisi etik kavramının ahlak ile eş anlamlı olduğu yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre etik eğitiminin temel amacı, karakter gelişiminin sağlanmasıdır. İkinci yaklaşım ise etik kavramının ahlak kavramından farklı olduğunu belirtmektedir. Bu yaklaşıma göre etik eğitiminin amacı, karakter gelişiminin yanında icra edilen mesleğin amaçları ve yöntemleri doğrultusunda mesleği destekleyen değerler hakkında bireylere anlayış kazandırmaktadır. Üçüncüsü ise etik kelimesinin yerine “ethos” kelimesinin kullanıldığı yaklaşımdır. “Ethos”, topluluk üyelerinin davranışlarına rehberlik eden ve somut olmayan bir ruhu temsil edilmektedir.¹⁶

Etik kelimesinin kökeni incelendiğinde Yunanca'da *ēthos* ve *ēthikē*, Latince'de *ethice*, eski Fransızca'da *éthique* sonrasında ise İngilizce'de *ethic* olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁷

13 “Türk Silahlı Kuvvetleri Meslek Etiği Yönergesi”.

14 David Whetham, “What Senior Leaders in Defence Should Know about Ethics and the Role That They Play in Creating the Right Command Climate The Leadership Edge”, *The International Journal of Ethical Leadership*, 8:19, 2021, s. 3.

15 Stephen Coleman, “Ethical Dilemmas and Tests of Integrity”, *Key Concepts in Military Ethics*, ed. Deane-Peter Baker, NewSouth Publishing, Sydney, 2015, s. 8.

16 Paul Robinson, “Introduction: Ethics Education in the Military”, Paul Robinson, Nigel De Lee, ve Don Carrick (ed.), *Ethics Education in the Military*, Ashgate Publishing Company, England, 2010, s. 1-2.

17 “ethic noun - Definition, pictures, pronunciation and usage notes | Oxford Advanced Learner's Dictionary at OxfordLearnersDictionaries.com”, <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/ethic?q=ethics>, erişim 22.11.2024.

Etik kelimesi *ēthos* kelimesinden türetilmiş olup¹⁸ ahlaki karakter, gelenek, örf ve âdet anlamına gelmektedir. 1650’li yıllardan itibaren ise etik kelimesinin bireylerin veya grubun ahlaki ilkeleri olarak tanımlandığı görülmektedir.¹⁹ Etik kelimesinin tanımlamaları özetle şu şekilde ifade edilebilir:

- a. ahlaki ilkeler sistemi,
- b. belirli bir sınıfa, gruba, kültüre bağlı olarak ifade edilen davranış kuralları,
- c. bireylere yönelik ahlaki ilkeler,
- d. bireylerin eylemlerinin doğruluğu veya yanlışlığı ile bu eylemlerin motivasyonları ve amaçlarının iyiliği-kötülüğü ile ilgilenen felsefe dalı.²⁰

Etik ve ahlak kavramlarının birbirlerinin yerine kullanıldığı çalışmalar da oldukça fazladır. Bu kapsamda etik ve ahlak arasındaki kullanım farkına değinmekte fayda vardır. Ahlak, doğru ile yanlış arasındaki ayrım, doğru davranış ilkeleri, etik,²¹ çoğu insan tarafından doğru kabul edilen davranış standartlarına uymak²² olarak tanımlanmaktadır. Ahlak, bireylerin neyin doğru neyin yanlış olduğuna ilişkin belirli değerlerini içerir. Etik ise genel olarak ahlak tanımına atıfta bulunuyor olsa da ahlakın daha dar bir faaliyet alanı içindeki doğru davranış kalıplarının uygulanmasını içerdiği görülür. Ahlak, genellikle bireylerin öznel bir tercihini ifade ederken, etik evrensel adaletin yönlerini, bireylerin bir eylemin sonuçlarından sorumlu olup olmadığı sorununu vurgular.²³ Bu kapsamda her ne kadar belirli ahlaki ölçütler olsa da bireyler arasında farklı ahlaki kalıpların gelişebileceği değerlendirildiğinde, ahlak kavramının etik kavramına göre daha öznel olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla etik, bir grup, sınıf, kurum veya kültürde bulunan bireyler için aynı olan gelenekleri, davranış kalıplarını ve kurallarını içerir.²⁴ Bu kuralların tümü Silahlı Kuvvetler için askerî etiğin varlığı ile öğretilmekte, uygulanmakta ve desteklenmektedir. Askerî etik, personelin askerlik mesleğindeki rolüne uygun yükümlülükler ve kurallara uyma sanatıdır.²⁵ Personelin uyacağı kurallar ve ilkeler konusunda temel referans noktasıdır.²⁶

Askerî etiğin amacı, etik uzmanı olmayan personele askerlik mesleğine yönelik verilen görevleri onurlu ve doğru bir şekilde yerine getirmek için yol göstermektir. Temel işlevleri ise personelin kendisinden beklenen etik talepleri daha iyi anlamalarına yardımcı olmak, mesleklerini icra ederken en uygun şekilde hareket etmelerine olanak tanımak, yürütülen faaliyetlerin doğasında yer alan ahlaki zorluklar üzerine düşüncelerini sağlamak²⁷ ve bir hareket tarzını diğerine tercih edilebilir olarak desteklemek için ne tür iyi nedenlerin

18 “Plato, Laws, Book 7, section 792e” <https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.01.0166:book=7:section=792e&highlight=ethos>, erişim 22.11.2024.

19 “ethics | Search Online Etymology Dictionary”, <https://www.etymonline.com/search?q=ethics>, erişim 22.11.2024.

20 “Dictionary.Com | Meanings & Definitions of English Words”, Dictionary.com, <https://www.dictionary.com/browse/ethics>, erişim 22.11.2024.

21 “Dictionary.Com | Meanings & Definitions of English Words”, Dictionary.com, <https://www.dictionary.com/browse/moral>, erişim 22.11.2024.

22 “moral adjective - Definition, pictures, pronunciation and usage notes | Oxford Advanced Learner’s Dictionary at OxfordLearnersDictionaries.com”, https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/moral_1?q=moral, erişim 22.11.2024.

23 “Definition of ETHIC”, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/ethic>, erişim 22.11.2024.

24 George Lucas ve John R. Allen, *Military Ethics: What Everyone Needs to Know*; Oxford University Press, New York, 2016, s. 3.

25 Richard A. Gabriel, *The Warrior’s Way: A Treatise on Military Ethics*, Canadian Defence Acad. Press, Kingston, Ontario: 2007, s. 16.

26 Joseph Sanders, Douglas Lindsay, Craig A. Foster ve James Cook “Ethics in the 21st Century Profession of Arms: A Context for Developing Leaders of Character”, Jeff Stouffer and Stefan Seiler (ed.), *Military Ethics: International Perspectives*, Canadian Defence Academy Press, Kingston, Ontario: 2010, s. 110.

27 Martin L. Cook ve Henrik Syse, “What Should We Mean by ‘Military Ethics’?”, *Journal of Military Ethics*, 9:2, 2010, s. 119-120, <https://doi.org/10.1080/15027570.2010.491320>.

sunulabileceğine yönelik farkındalık geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.²⁸ Bu kapsamda askerî etik, bir iç disiplin unsuru olarak bireyin ahlaki ve psikolojik gücünün aynasıdır denilebilir.²⁹

Askerî etik gelişimseldir, kademeli olarak ilerler ve çok boyutludur. Personel mesleki yaşamı boyunca farklı zorluklarla karşılaştığında ve gelişimsel ihtiyaçları ortaya çıktığında daha önceki gelişimin temelleri üzerine inşa edilen askerî etik bilgileri, yeni kabiliyetleri ve beklentiler kapsamında tekrar şekillendirilmektedir. Bu askerî etiğin gelişimsel olduğu ve kademeli olarak ilerlediğini gösterir. “Ol, bil, yap” çerçevesinde doğru boyutları yakalayarak personelin ne olması gerektiğini tanımlayan karakter özellikleri, hangi bilgileri bilmesi gerektiği, farklı koşullar ve durumlarda ne yapması gerektiğini içeren bilgiler de askerî etiğin çok boyutlu yapısına işaret eder.³⁰

Silahlı Kuvvetlerin görev yelpazesindeki değişimle birlikte ortaya çıkan yeni görevler kapsamındaki askerî eylemler, ahlaki karar verme ile yakından bağlantılıdır. Bu kapsamda ahlaki karar verme ile askerî etik kavramı daha da önem kazanmaktadır.³¹ Görev kapsamındaki askerî eylemler savaş etiği kavramı kapsamında da incelenebilir. Burada askerî etik ve savaş etiği ayrımını yapmak gerekir. Askerî etik, personelin karakter gelişiminin sağlanmasıyla birlikte askerlik mesleğinin değerleri ve kurallarını içselleştirmelerini amaçlarken; savaş etiği, savaşın başlatılması, yürütülmesi ve savaş sonrasındaki durumların ahlaki ve hukuki ilkelerinin öğretilmesini amaçlar. Askerî etik, barış ve savaş zamanlarını kapsarken; savaş etiği, savaş öncesi, esnası ve sonrasındaki zamanı kapsar. Askerî etik, eğitimde birey düzeyine odaklanırken; savaş etiği eğitimde hem birey hem de devlet düzeyine odaklanır. Askerî etik için Silahlı Kuvvetlerin misyonu, vizyonu, askerlik yemini, iç hizmet hukuku, doktrinler ve talimnameler hukuki bir çerçeveyi oluştururken; savaş etiği uluslararası hukuk ve silahlı çatışma hukuku çerçevesinde düzenlenir. Savaş etiği, askerî etiğe göre daha özel bir alanı tanımlar. Bu kapsamda savaş etiğinin, askerî etiğin bir alt dalı olarak incelenmesinin daha doğru olacağı düşünülmektedir. Tablo 1.’de ilgili kavramsal farklılıklara dair bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1. Askerî Etik ve Savaş Etiğinin Kavramsal Farklılıkları³²

Özellikler	Askerî Etik	Savaş Etiği
Amaç	Personelin karakter gelişiminin sağlanması ve askerlik mesleğinin değerlerinin, kurallarının içselleştirilmesi	Savaşın başlatılması, yürütülmesi ve savaş sonrasındaki durumların ahlaki ve hukuki ilkelerinin öğretilmesi
Zaman Kapsamı	Barış ve savaş zamanı	Savaş öncesi, esnası ve sonrası
Odak Kapsamı	Birey	Birey ve devlet
Hukuki Çerçevesi	Silahlı Kuvvetler misyonu ve vizyonu, askerlik yemini, iç hizmet hukuku ³³ , doktrinler, talimnameler	Silahlı Çatışma Hukuku, Uluslararası Hukuk

28 Bill Rhod *An Introduction to Military Ethics: A Reference Handbook (Contemporary Military, Strategic, and Security Issues)*, Praeger Publishers, Canada, 2009, s. 4.

29 Feridun Akkor, “İç Disiplin”, Ordu Saati Konuşmaları içinde, *E.U. Personel Başkanlığı Moral Şubesi Yayınları No:15*, E.U. Basımevi, Ankara, 1957, s. 25.

30 Martin L. Cook., *Issues in Military Ethics To Support and Defend the Constitution*, State University of New York Press, New York, 2013, s. 92.

31 Brigadier Daniel Lätsch, “Preface”, Jeff Stouffer and Stefan Seiler (ed.), *Military Ethics: International Perspectives*, Canadian Defence Academy Press, Kingston, 2010, iii-v.

32 Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

33 İç Hizmet Hukuku, Silahlı Kuvvetler personelinin görev ve yetkilerini tanımlamanın dışında personelin nasıl davranması, nelere dikkat etmesi gerektiğine dair değerleri de içermeyi nedeniyle askerî etiği oluşturan bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

2. Askerî Etik Eğitimi Harp Okulu Düzeyinde Nasıl Verilmektedir?

Etik eğitimi, Silahlı Kuvvetlerde geçmişten günümüze ilgilenilen bir konu olmuştur. Askerî eğitim kurumlarında hem subay hem de astsubay sınıfında etik eğitimlerinin verildiği bilinmektedir. Askerî etkinliğin artırılması için tüm kademedeki personelin temel eğitiminde etik konusunun yer alması gerekmektedir. Bu kapsamda askerî etik, tüm kademedeki personelin mesleki yaşamı boyunca kazanması, geliştirmesi ve güçlendirmesi gereken önemli bir yetkinliktir. Askerî etik eğitiminin temel amacı, kanunların artık kullanılamaz olduğu bir durumda personele doğruyu yanlıştan ahlaki olarak ayırt edebilme kabiliyeti kazandırmaktır.³⁴

2.1. West Point Askerî Etik Eğitimi

West Point 16 Mart 1802 tarihinde asker mühendislik konusunda eğitim verebilecek bir askerî akademi olarak kurulmuştur.³⁵ 1818 yılında Harp Okulu'nun kurucu lideri Albay Sylvanus Thayer, daha önce Etik, Tarih ve Coğrafya alanlarında eğitim verilmesine rağmen bu alanlarda yetkin profesör atamaları yaparak yeni bir bölüm kurmuştur.³⁶ Bu kapsamda etik eğitiminin West Point tarihi kadar eski olduğunu söylemek mümkündür.

1850'lerde, West Point'te müfredat değişikliği yaşanmıştır. 1854'te beş yıllık bir eğitim uygulanmaya başlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri ordusunda mühendis subay olan Josept Tonten (1788-1864), profesyonel askerî eğitim konularını içeren tarih, yabancı dil, etik konularında teknik ve bilimsel çalışmalar yapılması gerektiğini belirtir. 1850'den sonra verilmeye başlanan dersler, onun çalışmalarının bir sonucudur. Müfredat değişikimde West Point'in "Etik" alanı olarak adlandırdığı alanın genişletilmesi ile beşerî bilimlerin önemine dair yapılan vurgu da Tonten'in bu alanda temsilci olarak görülmesine neden olmuştur. Bu dönemde etik alanında benimsenen dersler bugün İngilizcenin, felsefenin, tarihin ve hukukun bir parçası olarak kabul edilmektedir.³⁷ Birçok etik dersi, Profesör John W. French tarafından verilmiştir. Etik ders kitaplarından bazılarını kendisi yazdığı ve diğer yazarların çalışmalarından bazı hususları kendi yorumlarına göre uyarladığı veya birleştirdiği bilinmektedir. French'in metinleri, iç savaş sırasında subay eğitiminin, savaş teorisi ve pratiğiyle birlikte yıkıcı veya yapıcı tüm insani çabaların felsefi gerekçelerine dair bir girişi nasıl kapsadığını gösterir. French'in 1858 yılında yazdığı *A Short Course of Study in the Practical Part of Ethic*³⁸ adlı kitabın orijinal nüshası West Point kütüphanesindedir.³⁹

Subay sınıfının yetiştirildiği West Point için askerî etik eğitimi, karakter gelişimi, mesleki amaç, yöntem ve değerlerin öğrenilmesi konusunda anlayış kazandırmayı kapsar. Askerî ortamın doğası göz önüne alındığında, bir subay özellikle yüksek etik standartlara uymalı ve ahlaki bir sorumlulukla hareket etmelidir. Ahlaki sorunları ele almak, doğru ahlaki kriterleri seçmek ve vicdani hareket etmek için öncelikle askerî etiğin iyi kavranması gerekmektedir. Bu amaçla subayları birer askerî lider olarak hazırlama konusunda askerî etik eğitimi ön plana çıkmaktadır.⁴⁰

34 Florian Emonet, "The Importance of Ethics Education in Military Training", <https://www.armyupress.army.mil/Journals/NCO-Journal/Archives/2018/November/Ethics/#:~:text=Military%20ethics%2C%20like%20medical%20or,laws%20are%20no%20longer%20helpful>, erişim 16.11.2024.

35 İsrail Kurtcepe ve Mustafa Balcıoğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, Kara Harp Okulu Matbaası, Ankara, 1991, s. 33.

36 "History About | United States Military Academy West Point", <https://www.westpoint.edu/academics/departments/history/about>, erişim 11.11.2024.

37 "Prelude to War 1860 – 1861 · West Point and The Civil War · U.S. Military Academy Library Exhibits", <https://usmilitary.omeka.net/exhibits/show/westpointcivilwar/prelude-to-war----1860-1861>, erişim 11.11.2024.

38 Etiğin Uygulamalı Kısımında Kısa Bir Çalışma Kursu.

39 J. W. (John William) French, *A Short Course of Study in the Practical Part of Ethics* (New York: J.F. Baldwin, Printer, 1858), <https://usmilitary.omeka.net/items/show/11>, erişim 16.11.2024.

40 Heydar Piriye "The Role of Military Ethics and Morals as a Subject of Pedagogy in the Leadership Training of Officers for Multinational Environment", *Journal of Defense Resources Management*, 10:2, 2019, s. 22-24.

West Point misyonu, “Harbiyelilerin “görev”, “onur”, “ülke” değerlerine bağlı olarak orduya ve ulusa profesyonel mükemmellikte hizmet kariyerine hazırlanmış liderler olmaları için eğitilmesi, yetiştirilmesi ve onlara ilham verilmesi” şeklinde ifade edilir.⁴¹ Görev, onur ve ülke değerleri, Harbiyelilerin karakter gelişimini önceleyen bir sistemde eğitim gördüklerini göstermektedir. Bu kapsamda Harbiyeliler için karakter geliştirme programı bulunmaktadır. Program, West Point Lider Geliştirme Sistemini (WPLDS- *West Point Leader Development System*) desteklemektedir. Ayrıca West Point misyonunu desteklemek için William E. Simon Profesyonel Askerî Etik Merkezi (SCPME- *The William E. Simon Center for the Professional Military Ethic*), Harbiyelilerin onurlu bir şekilde yaşama ve onurlu bir şekilde liderlik etmelerinin ne anlama geldiğini çözümlemelerine yardımcı olan Karakter Programı’nın destekçisi olarak hizmet vermektedir. Karakter Programının sonrasında Harbiyeliler:⁴²

- Harbiyeli Onur Kodunu⁴³ anlar. ⁴⁴
- Onur Kodunun etkin yönetimini yürütür.
- Onur sisteminin adil ve etkili olduğuna güvenir.
- West Point değerlerini ve Ordu değerlerini anlar.
- Devam eden karakter gelişimlerinin sorumluluğunu kabul eder.
- Diğer Harbiyelilerin karakter gelişimini olumlu yönde etkileme sorumluluğunu kabul eder.
- Karakterin, subaylığın tüm yönlerine nasıl dahil edildiğini anlar.
- Görevlendirilen subayların ahlaki liderlik sağlama sorumluluğunu anlar.
- Subayların ahlaki taleplerini yerine getirme yeteneklerine güvenir.

West Point akademik programın yedi ana hedefi bulunmaktadır.⁴⁵ Bunlar: a. iletişim, b. eleştirel c. düşünme ve yaratıcılık, d. yaşam boyu öğrenme, e. etik akıl yürütme, f. beşeri ve sosyal bilimler, g. disiplin derinliği, h. bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik. Çalışma konusu ile ilgili olan etik akıl yürütme hedefinde eleştirel düşünür olarak mezunlar fikirlerin, bilgilerin güvenilirliğini ve kullanışlılığını analiz ederler. Aynı zamanda karmaşık konulara uygun, etkili ve yenilikçi yaklaşımlar geliştirebilirler. Yaratıcı düşünüler olarak da geleneklerin sınırlarına takılmadan mevcut bilgileri farklı şekillerde kullanabilme yeteneğine sahip olurlar. Etik akıl yürütme kısmında mezunların neler yapabileceğine dair dört öneri bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, “etik ilkelerin entelektüel temellerini anlayın”. İkincisi, “sorunların ve durumların etik bileşenlerini tanıyın”. Üçüncüsü, “farklı etik bakış açıları, ilkeleri ve kavramlarını bağlamlar içinde inceleyin ve değerlendirin”. Dördüncüsü, “askerî ortamlarda bulunan da dahil olmak üzere karmaşık sorunları çözme noktasında etik bakış açılarını ve kavramlarını uygulayın”.⁴⁶

41 “West Point Mission Statement | United States Military Academy West Point”, <https://www.westpoint.edu/about/history-of-west-point/west-point-mission-statement>, erişim 11.11.2024.

42 “United States Military Academy Charter Program Academic Year 2020 / Simon Center for the Professional Military Ethic”, 3, <https://www.thefire.org/sites/default/files/2002/06/31174402/Goldbook-20191.pdf>, erişim 12.11.2024.

43 *Honor Code: “A cadet will not lie, cheat, steal, or tolerate those who do.”*

44 “Simon Center for the Professional Military Ethic | United States Military Academy West Point”, <https://www.westpoint.edu/about/academy-leadership/commandant/simon-center-for-the-professional-military-ethic>, erişim 12.11.2024.

45 “Educating Future Officers Preparing Soldier - Scholars to Win on the Modern Battlefield”, 8-13, https://s3.amazonaws.com/usma-media/inline-images/about/superintendent/Educating_Future_Officers%20AY22.pdf, erişim 11.12.2024.

46 *Educating Future Officers Preparing Soldier- Scholars to Win on the Modern Battlefield*, 10.

West Point akademik programın yedi ana hedefinden biri olan etik akıl yürütme, Harbiyelilere West Point'in akademik müfredatı kapsamında öğretilmektedir. Akademik müfredatta Etik, Askerî Etik, PME2 (*Professional Military Ethic Education*) ve MX400 (*Officership*) dersleri bulunmaktadır. Bu derslere ek olarak Etik Konuları, Etik-Askerlik Mesleği, Teknoloji Etiği, Siber Etik, Çevre Etiği, Tıp Etiği dersleri de yer almaktadır. Diğer derslerde direkt olarak etik adı geçmiyor olsa da derslerin kapsamında etik konusuna değinildiği görülmektedir.⁴⁷

Etik dersi, standart etik doktrinlerinin sistematik bir incelemesinin ve karşılaştırmasının yanı sıra etik düşüncenin doğasına ait bazı temel kavram ve varsayımların analizini sunar. Etik doktrinler, Aristoteles (erdem teorisi), Kant (deontoloji) ve Mill (faydacılık) gibi ünlü filozoflarla ilişkili olanları içerir. Derste doktrinlerin orijinal metinleriyle birlikte çağdaş filozofların eleştiri ve savunmaları da işlenmektedir.

Askerî etik dersi ise savaşçı ahlakının temel değerlerini ve ilkelerini antik Yunan ve Roma'ya kadar inceler. Bu değerler askerlik mesleğinin ahlaki sınırlarını belirlerken mesleğin üyelerini amaçlarına ulaşmak için şiddet kullanan diğer kişi ve gruplardan ayırır. Harbiyeliler bu derste mesleğin ahlaki ilkeleri, siyasi hedeflere ulaşmak için güç kullanımına ne zaman izin verildiği, gücün nasıl kullanıldığı ve hangi sınırlarla yönetilmesi gerektiğini incelerler.⁴⁸

Profesyonel Askerî Etik Eğitimi, değerler eğitimi, karakter gelişimi, subaylık mesleği ve liderlik üzerine odaklanarak öğrencilerin icra edecekleri mesleğe yönelik etik boyutları öğrenmelerini sağlar. PME2'nin amacı, subaylık kavramını Amerikan askerlik mesleği ahlakını ve karakter geliştirme alanları kapsamında özetlenen niteliklerin geliştirilmesine yardımcı olmak için mevcut akademik programları güçlendirmektir. PME2,⁴⁹ Harbiyelilerin ordu değerlerine göre düşünme ve hareket etme yeteneğini geliştirmek için tasarlanmış dersler, okuma ve yazma ödevlerini içerir. West Point'te PME2 birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar kademeli ve tamamlayıcı bir şekilde ilerler.

Program müfredatı, karakterli liderler yetiştirmek için temel öneme sahip üç alan doğrultusunda düzenlenmiştir. Bunlar:

- Ordu Değerleri (Subaylığın ahlaki ve etik gereksinimlerinin yerine getirilmesi),
- Subaylık (Amerikan Görevli Subayı olarak hizmet etmek için neyin gerekli olduğunun belirtilmesi),
- Liderlik (Mezunların, komuta ortamında öğrenilen nitelikleri ve değerleri uygulaması).⁵⁰

PME2 programının onur, saygı ve subaylık kavramları odaklı ilerleyen müfredatını tamamlayan tüm kademedeki Harbiyelilerin yapmaları beklenen davranışlar bulunmaktadır.⁵¹ Bu davranışlar listesi aşağıda Tablo 2'de özetlenmektedir.

47 "Course Subject Search Results", https://courses.westpoint.edu/crse_sbct_rslts.cfm, erişim 11.11.2024.

48 "United States Military Academy Academic Program Class of 2026 Circulum and Course Descriptions", 194, https://s3.amazonaws.com/usma-media/inline-images/academics/dean/strategic_documents/RedBook_GY2026_20220810_0.pdf, erişim 11.11.2024.

49 "Acronym/Term/Phrase", <https://www.westpoint.edu/sites/default/files/inline-images/DMI/what%20is%20that.pdf?ref=cortis.com>, erişim 23.12.2024.

50 "United States Military Academy Academic Program Class of 2024 Curriculum and Course Descriptions", 88, https://s3.amazonaws.com/usma-media/inline-images/academics/dean/PDFs/RedBook_GY2024_20210712.pdf, erişim 03.01.2025.

51 "Information Paper: Professional Military Ethic Education (PME2) Program Overview", https://www.westpoint.org/class/usma1965/Class2015/Activities/PME2_InfoPaper-5July2010-Final.pdf, erişim 29.11.2024.

Tablo 2. West Point PME2 Müfredatını Tamamlayan Harbiyelilerden Beklenen Davranışlar⁵²

Müfredat ve Sınıf	Beklenen Davranışlar
PME2 Harbiye Temel Eğitim müfredatını tamamlayan Birinci Sınıf Harbiyeliler	Ordu değerlerini bilmek ve anlamak.
	Harbiyeli onur kodlarını bilmek ve anlamak.
	Onur kodunun ⁵³ dört yasağının asgari etik davranışının standardı olduğunu bilmek.
	Saygı programının amacını bilmek ve anlamak.
	Bir ekibin etkili bir üyesi olmayı öğrenmek.
	Karakter liderini tanımlayabilmek.
PME2 müfredatını tamamlayan Birinci Sınıf Harbiyeliler	Hem Onur hem de Saygı Programları için belirlenmiş standartlara uymak.
	Profesyonel askerî etik kavramını anlamak.
	Subaylığın temellerini öğrenmek.
	Onur Kodu ve Sistemi ile Kurallar Ruhu arasındaki ilişkiyi anlamak.
	Günlük aktiviteler boyunca onurlu ve saygılı bir yaşamın nasıl uygulanacağını bilmek.
PME2 müfredatını tamamlayan İkinci Sınıf Harbiyeliler	Bir Harbiyeli olarak saygılı bir davranış sergilemek; cinsel tacizin ve fırsat eşitliği ihlallerinin önlenmesinin önemini anlamak.
	Profesyonel askerî etik kavramını anlamak ve uygulamak.
	Subaylığın dört yönünü anlamak. ⁵⁴
	Liderlik yönlerini üstlenmede kişisel zorlukların kaynaklarını belirlemek ve kişisel gelişim planı hazırlamak.
	Harbiyeli Onur Kurallarını, kuralların ruhunu ve erdeme saygıyı bilmek; bunlara bağlı kalmak ve desteklemek.
PME2 müfredatını tamamlayan Üçüncü Sınıf Harbiyeliler	Ulusa olan bağlılığı ve hizmeti anlamak.
	Profesyonel askerî etiğe uygun hareket etmek.
	Subaylığın dört yönünü küçük birim lideri seviyesinde uygulamak.
	Öğrenci onur kurallarını ve sistemini bilmek; buna bağlı kalmak ve buna inanmak. Kurallar ruhu ile yaşamak.
	Şefkatli, cesur bir liderlik sergilemek. Tüm insanlara; geleneklerine, mülklerine saygı göstermek.
	Astları geliştirmek; standartları modellemek ve uygulamak.

Dördüncü sınıf Harbiyeliler ise diğer Harbiyeliler için PME2 eğitimini kolaylaştırarak onlara liderlik etmektedir. Aynı zamanda dördüncü sınıf Harbiyelilerden MX400⁵⁵ eğitimi aracılığıyla bireysel ve profesyonel kimliklerini geliştirmeleri beklenmektedir. MX400⁵⁶ eğitimi, subayın bitirme parkuru olarak adlandırılmaktadır. MX400, her bir subayın ahlaki liderlik yapma görevine önem vermektedir. Bu kapsamda Harbiyelilerin erdemli, onurlu,

⁵² Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

⁵³ “WHITE PAPER”, <https://www.west-point.org/users/usma1951/18250/whitepaper.htm>, erişim 03.01.2024. “A cadet will not lie, cheat, steal, or tolerate those who do”.

⁵⁴ “academic, military, physical, character”.

⁵⁵ OFFICERSHIP

⁵⁶ “USMA Academic Program”, https://courses.westpoint.edu/static/index.htm#t=Simon_Center_for_the_Professional_Military_Ethic.htm&rhsearch=MX400&ux=search, erişim 17.12.2024.

vatansever ve sivil otoriteyi dikkate alan liderler olmalarını destekleyen bir eğitim programını içermektedir. MX400'te Harbiyeliler hem geçmişe hem de geleceğe bakarak, West Point Lider Geliştirme Sistemi'nin (WPLGS) bir parçası olarak kendi karakter geliştirme deneyimlerini değerlendirir. Aynı zamanda Harbiyeliler icra edecekleri mesleğin kalıcı ve ortaya çıkan etik zorluklarını incelemektedir. MX400, Harbiyelilerin lider olarak devam eden gelişimlerini, subay olarak ortaya çıkan kimliklerini anlamaları ve benimsemeleri için yardımcı olur. MX400'ün tamamlanmasının ardından, her öğrenci mesleki kimliğini içselleştirmeli; karmaşık durumlarda eleştirel düşünmeyi uygulama ve askerî sorunlara disiplinlerarası çözümler sunma yeteneğine güvenmelidir. MX400 dersi, onurlu hizmet kavramlarını disiplinlerarası konulara da dahil etmektedir. Bu kapsamda askerî personel için askerî etik, toplam etik benliğinin yalnızca bir parçasını oluşturur. Diğer sahip olduğu roller etik davranışlara da tabii olarak değerlendirilmektedir.⁵⁷ William E. Simon Profesyonel Askerî Etik Merkezi departmanı bu dersin verilmesinden sorumludur.

Harbiyeliler bu ders kapsamında:⁵⁸

- Karakterin, subaylığın tüm yönlerine nasıl dahil edildiğine dair ortak bir anlayış oluşturarak, çok kültürlü ekiplerinden yararlanmanın, güven üzerine inşa edilmiş sağlıklı ilişkiler kurmanın ve etik akıl yürütmeyi kullanmanın faydalarını tanımayı öğrenirler.
- Mesleklerinin ahlaki ağırlığını kabul ederek ve görev yeminin kutsal anlamının farkında olarak profesyonel kimliklerini benimserler.
- Karmaşık askerî sorunlara disiplinlerarası çözümler üretir, çok kültürlü ekip içinde nasıl güven oluşturulabileceğine dair hususları öğrenirler.

West Point'te, askerî kişiliği inşa eden askerî etik eğitiminin sistematik ve kurumsallaşmış bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Askerî etik eğitiminin temelini karakter inşası, liderlik gelişimi, kurumsal aidiyet, ahlaki sorumluluk, hesap verilebilirlik ve disiplin oluşturmaktadır. West Point askerî etik eğitimi teorik alt yapı ve uygulama temelli öğrenme ile sentezlenen bütüncül bir eğitim modelini benimsemektedir. Bu kapsamda eğitimin teorik temellendirilmesinin yanında hem günlük hem de mesleki yaşamda uyarlanabilmesinin desteklediği görülmektedir. Sonuç olarak West Point askerî etik eğitimi Harbiyelilerin ahlaki değerler sistemine etki eden, davranış kalıplarını inşa eden ve sorumluluk bilincini oluşturan kademeli bir süreçtir.

2.2. Kara Harp Okulu Askerî Etik Eğitimi

Kara Harp Okulu askerî etik eğitimi incelendiğinde “askerî etik” veya “etik” adında bir eğitim verilmediği fakat ilgili konularda disiplin, ahlak, hukuk, talim, sosyoloji, liderlik, hitabet, moral, komuta ve kontrol başlıkları altında birçok dersin veya yayının bulunduğu görülmektedir. Bu kapsamda askerî etik eğitiminin West Point'te olduğu gibi Kara Harp Okulu'nda da okul tarihi kadar eski olduğunu söylemek mümkündür.

Kara Harp Okulu Maçka Kışlasında 400 kişilik bir kadro ile 1834 yılında açılmış,⁵⁹ açılış sürecinde okulun tamir ve düzenlemesi yapılmış.⁶⁰ Resmi açılış ise 1 Temmuz 1835

57 Richard A. Gabriel, *To Serve with Honor A Treatise on Military Ethics and the Way of the Soldier*, Greenwood Press, London, 1982, s. 26.

58 *United States Military Academy Academic Program Class of 2024 Curriculum and Course Descriptions*, s. 45.

59 Muharrem Giray, *Şanlı Harbiye'nin Tarihi*, Hilmi Kitabevi Ltd., İstanbul, 1961, s. 6.

60 Kurtcephe ve Balcıoğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, s. 51.

yılında Sultan II.Mahmut'un katılımıyla gerçekleştirilmiştir.⁶¹ 1836 yılında öğrenci sayısı 315'e yükselen Kara Harp Okulu ilk mezunlarını 1842 yılında vermiştir.⁶² Başlangıçta Kara Harp Okulu tabur teşkilatına göre düzenlenmiş olup, Tablo 3.'de yer alan sekiz sınıfa ayrılmıştır.⁶³

Tablo 3. 1835 Kara Harp Okulu Sekiz Sınıf⁶⁴

Birinci Sınıf	Alfabe ve Rakam Öğretimi, Yazı Çalışmalarının Yapılması
İkinci ve Üçüncü Sınıf	Amme Cüzü
Dördüncü ve Beşinci Sınıf	İlm-i Hal, Akaid-i Diniyye, Şurut-i İslamiye
Altıncı Sınıf	Askerî Talimname, Askerî Kanunname
Yedinci ve Sekizinci Sınıf	Sarf ve Nahiv Okumaları, Rika Yazısı Öğretimi

Birinci ve sekizinci sınıf arasındaki devreye “ilk mektep”, sekizinci sınıfı bitirip yapılan sınavda başarılı olanların girmeye hak kazandığı dokuzuncu sınıfa “ikinci mektep” denilmektedir.⁶⁵ Sekizinci sınıf sonunda başarılı olan öğrencilerden 100 kişi seçilmekte, seçilen öğrenciler bir subayın yetiştirilmesi için gerekli bilgileri içeren İlm-i Hesap, Mecmuatü'l-Mühendis-in, Hendese, Harita Tersimi, Basit İstihkam Eğitimi, Cebirin Hendeseye Uygulanması, Farsça, Arapça, Dini Bilgiler, Kılıç, Tüfek, Meç ve Top Eğitimi, Resim, Coğrafya, Bostan ve Gülistan⁶⁶ dersleriyle birlikte fotoğrafın yaygın olmaması ve harita eksikliği nedeniyle her subayın kroki ve harita çizebilecek kabiliyete sahip olacak şekilde yetiştirilmesi amacıyla harita ve topografya çalışmaları da yapmaktadır.⁶⁷

1845 yılı nisan ayında yapılan düzenlemeler sonucunda 1846 yılına kadar Harp Okulu'nda okutulan derslere bakıldığında üçüncü sınıfta “Tabur Talimi”, “Tabur Talimi Ameliyatı”, “Piyade Dahiliye Kanunnamesi”, dördüncü sınıfta “Fenn-i Harp” derslerinin⁶⁸ askerî etik kapsamında değerlendirilebileceği görülmektedir. 1867'de piyade ve süvari sınıfları ayrılmıştır. Bu kapsamda 1867'den 1884'e kadar piyade sınıfı öğrencilerine üçüncü sınıfta “Askerî Kitabet” ve “Dahiliye Nizamnamesi” dersleri verilmiştir. 1875 yılında Askerî Mektepler Nazırlığına Mirliya (Tuğgeneral) rütbesi ile tayin edilen tarihçi bir komutan olan Süleyman Paşa'nın okullarda disiplin ve askerî terbiyenin temellerini bilinmektedir.⁶⁹

1892-1902 yılları arasında Kara Harp Okulu'nda eğitim süresi üç yıldır. Birinci ve üçüncü sınıfta 1892-1901 yılları arasında “Malûmat ve Terbiye-i Askeriyye”; birinci, ikinci ve üçüncü sınıfta 1892-1901 yılları arasında “Talim Nazariyatı”; ikinci sınıfta 1900-1901 yılları arasında “İlm-i Ahlak”; ikinci sınıfta 1897-1901 yılları arasında “Ceza Kanunname-i Hümayunu”;⁷⁰ üçüncü sınıfta 1892 yılında “Tabiye”, 1900-1901 yılında ise “Tabiye Tatbikatı” derslerinin verildiği görülmektedir.⁷¹ II. Meşrutiyet'in ilan edildiği 1908 yılında

61 Cemalettin Taşkıran, *Yüzyıllardır Harbiye Harbiye'nin 180 Yıllık Tarihi ve En Büyük Harbiyeli Atatürk*, Doğan Kitap, İstanbul, 2009, s. 176.

62 Yusuf Çam, *Atatürk'ün Okuduğu Dönemde Askeri Okullar Rüüştiye-İdadi-Harbiye (1892-1902)*, Genelkurmay Basım Evi, Ankara, 1991), s. 127.

63 Kurtcephe ve Balcıoğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, s. 52.

64 Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

65 Kurtcephe ve Balcıoğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, s. 129.

66 Kurtcephe ve Balcıoğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, s. 129-130.

67 Yusuf Çam, *Atatürk'ün Okuduğu Dönemde Askeri Okullar Rüüştiye-İdadi-Harbiye (1892-1902)*, s. 154.

68 Kurtcephe ve Balcıoğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, s. 131.

69 Yusuf Çam, *Atatürk'ün Okuduğu Dönemde Askeri Okullar Rüüştiye-İdadi-Harbiye (1892-1902)*, s. 129.

70 Ceza Hukuku ve Kanunu

71 Yusuf Çam, *Atatürk'ün Okuduğu Dönemde Askeri Okullar Rüüştiye-İdadi-Harbiye (1892-1902)*, s. 155-161.

Harp Okulu'nda okutulan dersler arasında yer almaya devam eden “İlm-i Ahlak”, “Askerî Terbiye”, “İç Hizmet”, “Tabiye” derslerinin verildiği görülmektedir.⁷²

1926 yılında Harp Okulunun ders programında yapılan düzenleme ile dersler; içerisinde “Ordu Bilgisi (Askerî Hukuk ve Mâlûmat) dersinin de yer aldığı Fennî Dersler, Umumî Dersler ve Amelî Talim ve Tatbikatlar olmak üzere üç kategoriye ayrılmıştır.⁷³ 1934 yılında yayınlanan Harbiye Mektebi Talimatı D-25 ile Harp Okulu eğitim esasları düzenlenmiştir. Bu kapsamda birinci sınıf dersleri arasında “Askerî Ceza ve Hukuk”, ikinci sınıfta “Tabiye” dersinin,⁷⁴ 1946 yılından itibaren birinci sınıfta “İç Hizmet ve Askerî Söz ve Yazı Usulü”, “Askerî Ceza” ve “Anayasa ve İdare Hukuku” derslerinin verildiği görülmektedir. “Tabiye” dersi birinci ve ikinci sınıfta verilmeye devam etmiştir.⁷⁵ 11 Aralık 1948 tarihli bir emirle kültür derslerine yenileri eklenmiş, birinci sınıf müfredatına “Ordu Kurumu” ve “İç Hizmet” dersleri eklenmiştir. 1948’de hazırlanan düzenleme 1960’lı yıllara kadar küçük değişikliklerle devam etmiştir.

1960-1970 yılları arasında Harp Okulu birinci sınıfa “İç Hizmet ve Askerî Yargı Usulleri” ve “Komutanlık Saati”; ikinci sınıfa ise “Önderlik” dersi eklenmiştir. Kara Kuvvetleri Komutanlığı’nın 10 Şubat 1970 tarihli emri ile Harp Okulu öğrenim süresinin üç yıla çıkarılması çalışmaları başlamış; 1462 sayılı Harp Okulları Kanunu’nun kabulü sonucunda öğrenim süresi üç yıla çıkarılmıştır. Bu kapsamda 1971-1972 eğitim yılında birinci sınıfta “Hitabet” ve “Türkçe-Kompozisyon”; üçüncü sınıfta ise “Sosyoloji” ve “Personel” dersleri eklenir.

Genelkurmay Başkanlığının emri⁷⁶ ile 1974-1975 eğitim öğretim yılından itibaren Harp Okulu lisans seviyesinde dört yıl eğitim vermeye başlamıştır. Yeni düzenlemelerle üçüncü sınıfa “Meslek Nazariyatı” dersi eklenmiş⁷⁷, 1978-1979 yıllarında dördüncü sınıfta “Meslek Nazariyatı” dersi devam ederken “Liderlik” ve “Askerî Hitabet” dersleri eklenmiştir. 1980-1981 yılında birinci sınıfta “Personel” dersi devam ederken “İç Hizmet ve Askerî Görgü Kuralları” ile “Türkçe-Askerî Yazışma-Hitabet” dersleri eklenmiştir. Üçüncü sınıfta “Komuta Kontrol” dersi verilmeye başlanmış, Dördüncü sınıfta “Meslek Nazariyatı” ve “Liderlik” dersleri verilmeye devam etmiştir. 1985-1986 tarihlerinde üçüncü sınıfta “Komuta Kontrol”, dördüncü sınıfta ise “Meslek Nazariyatı” dersinin verilmeye devam ettiği görülmektedir.⁷⁸

1990-1991 eğitim-öğretim yılında “Liderlik”, “Türkçe-Askerî Yazışma-Hitabet” dersleri verilmeye devam etmiştir. 1991 yılı sonrasında da “Askerî Etik” adında bir ders verilmediği askerî etiği içeren “Taktik”, “Sevk ve İdare Uygulamaları”, “Silahlı Çatışma Hukuku”, “Askerî Liderlik”, “İdare Hukuku”, “Hukuka Giriş” ve “Savunma Mevzuatı” dersleri verilmiştir.

Günümüzde Kara Harp Okulu eğitim-öğretim programına bakıldığında askerî etik konusu ayrı bir ders olarak verilmemekte “Askerî Sosyoloji” dersinin bir konusu olarak ele alınmaktadır. “Askerî Sosyoloji” ders kitabında askerî etik başlığı ve tanımı itibarıyla yer almasına rağmen savaş etiği konusunun ön plana çıktığı görülmektedir. Diğer yandan Kara Harp Okulu’nda askerî eğitim ve akademik eğitim kapsamında kazandırılan temel askerî ve değer kabiliyetlerine bakıldığında askerî etik ile ilgili unsurların yer aldığı görülmektedir. Bu

72 Kurtcephe ve Balcioğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, s. 111-113.

73 Kurtcephe ve Balcioğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, s. 181.

74 Kurtcephe ve Balcioğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, s. 187.

75 Kurtcephe ve Balcioğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, s. 189.

76 7 Mart 1974 sayılı HRK: 530-1-74/Ak.Ok. (Ak.150) sayılı emir.

77 Kurtcephe ve Balcioğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, s. 190-193.

78 Kurtcephe ve Balcioğlu, *Kara Harp Okulu Tarihi*, s. 196-198.

unsurların yer aldığı maddeler Harp Okulları Kanunu, Harp Okulları Yönetmeliği ve Kara Harp Okulu Yönergesinde yer alan amaç ve ilkelere uygun olarak asker kişilerde bulunması gereken niteliklerin Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) İç Hizmet Kanunu ve TSK İç Hizmet Yönetmeliğinin muhtelif maddelerinde belirtildiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda Kara Harp Okulu'nun görevi:⁷⁹

- “Dürüst, yurdunu seven, ahlâkî değerlere, vatanseverlik duygusuna, vatandaşlık sorumluluğuna, millî ve kültürel değerlere sahip,
- Başta disiplin olmak üzere askerlik mesleğinin temel değerlerini özümsemiş, silah arkadaşlığının anlam ve önemini kavramış,
- Yeterli fizikî yeteneği kazanmış, liderlik, komutanlık, yöneticilik özellikleri ve becerileri gelişmiş,
- Askerî sevk ve idare edebilme yeteneği kapsamında kıta sevk ve idare usulünü uygulayabilecek bilgileri edinmiş ve fiilen tatbik etmiş,
- Barış şartlarında birlik (takım ve bölük/batarya seviyesinde) sevk ve idaresi, eğitimin sevk ve idaresi alanlarında gerekli yetenekleri kazanmış,
- Yıkıcı ve bölücü faaliyetler ile istihbarata karşı koyma, kişisel güvenlik ve sır saklama konularında yetişmiş muvazzaf subaylar yetiştirmektedir.”

2016 yılında Kara Harp Okulu bünyesinden ayrılan Jandarma sınıfı, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi bünyesinde yetiştirilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda Jandarma sınıfı muvazzaf subayların yetiştirildiği Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesi ders programı incelendiğinde askerî etik kapsamında değerlendirebileceğimiz “Din ve Değerler Eğitimi”, “Kolluk Bilgisi ve Uygulamaları”, “Ceza Hukuku Genel Hükümler”, “İdare Hukuku”, “Harekât Yönetimi”, “Protokol ve Görgü Kuralları”, “Disiplin Hukuku”, “Kolluk ve Harekât Yönetimi Oyunları” ve “Kolluk Etiği” derslerinin olduğu görülmektedir. Kolluk Kuvveti olan Jandarma subay sınıfında kolluk etiği dersinin bulunmaktadır.⁸⁰

Kara Harp Okulu gibi Güvenlik Bilimleri Fakültesi'nin teşkili ve görevleri incelendiğinde askerî etik unsurların yer aldığı görülmektedir.⁸¹

- “Öğrencinin düşünebilme, tasavvur, tahayyül, analiz, sentez ve diğer niteliklerini geliştirir ve bunları mümkün olduğu kadar kısa zamanda yapmaya alıştıırır. Komutanlık ve liderlik nitelikleri aşılır ve bu niteliklerin kökleşmesini sağlar.
- Öğrencileri vatansever, milliyetperver, vazifeşinas, sorumluluk duygusuna, disiplin şuuruna üstün bir ahlâk ve karaktere sahip, bilgili, cesur, fedakâr, feragatli, kanun, nizam, amir ve üstlerine itaatkâr, astlarına karşı müşfik, her bakımdan yüksek ve mütekâmil manevî değerlere mücehhez bir seviyeye getirir.
- Her öğrencinin Devletimizin yasal temelini oluşturan Atatürk ilke ve inkılâplarına tam olarak intibakını sağlar. Atatürk ilke ve inkılâplarının her öğrenciye içtenlikle benimsetilmesini ve her öğrencinin, bu ilke ve inkılâplara sahip çıkacak ve onları gerektiğinde savunabilecek bir fikir düzeyine getirilmesini sağlar.”

79 “Kara Harp Okulu Eğitim-Öğretiminde Kazandırılan Temel Askerî ve Değer Kabiliyetler”, https://kho.msu.edu.tr/hakkinda/amac_gorevler.html, erişim 13.05.2025.

80 Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, “Güvenlik Bilimleri Fakültesi Müfredatı (2022-2026)”, [https://www.jsga.edu.tr/kurumlar/jsga.edu.tr/IcSite/fakulte/Dersler/Mufredat\(1\).pdf](https://www.jsga.edu.tr/kurumlar/jsga.edu.tr/IcSite/fakulte/Dersler/Mufredat(1).pdf), erişim 09.04.2025.

81 “Güvenlik Bilimleri Fakültesi Teşkili ve Görevler”, <https://www.jsga.edu.tr/fakulte/amac-ve-gorevler>, erişim 13.05.2025.

Askerî etik kapsamında değerlendirilebilecek yayınlar incelendiğinde Harp Okulu ve askerî lisede görev yapan kişiler tarafından yayınlanan eserler dikkat çekmektedir. Bu eserlerin başlıklarında askerî etik yer almamasına rağmen askerî etiğin unsurları içinde değerlendirilen ahlak, moral, disiplin, terbiye, vazife başlıkları görülmektedir. Bu yayınlardan birincisi Maltepe ve Kuleli Askerî Liseleri felsefe ve sosyoloji öğretmeni Ahmet Faik Türkmen⁸² 1933 yılında yayınlanan *Askerliğin Psychologie'si Hakkında Bir Kalem Tecrübesi* eseridir. İkincisi 1938 yılında yine Ahmet Faik Türkmen tarafından yayınlanan *Moral* adlı eserdir. Türkmen bu eserin tanıtımında Yüksek Levazım Okulu Moral Hocası Üniversite Reisliğinde Propaganda ve Psikoloji Uzmanı olarak geçmektedir. Üçüncü eser Harp Okulu Ordu Bilgisi Öğretmeni Yarbay Hadi Atay tarafından 1941 yılında yayınlanan *Ordu Bilgisi 1941 Ders Yılı Notları II. Kısım Askeri Terbiye* adlı eserdir. Dördüncüsü Harp Okulu öğretmeni Cemal Ungan tarafından 1941 yılında yayınlanan *Saygı* adlı eserdir. Beşincisi Ahmet Faik Türkmen tarafından 1943'te yayınlanan *Milli ve Askeri Ahlak*⁸³ ve 1946'da yayınlanan *Vazife ve Ahlak* eserleridir. Türkmen, bu eserin tanıtımında Bursa Işıklar Askerî Lisesi Felsefe Öğretmeni olarak sunulmaktadır.

Eserlerin içerik incelemesine bakıldığında, *Askerliğin Psychologie'si Hakkında Bir Kalem Tecrübesi* adlı eser dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm başlığı “Askerî Otorite”dir. Bu bölümde disiplinin tanımı, değerlendirmesi ve komutanlığın psikolojisi açıklanmıştır. İkinci bölüm başlığı “Askerliğin Psikolojisi”dir. Bu bölümde askerliğin temelinde Volontarizm felsefesinin olduğu ileri sürülerek askerî terbiyenin mekanizmasını Volontarizmde aramak gerektiği belirtilmektedir. Üçüncü bölüm başlığı “Harp ve Medeniyet”tir. Bu bölümde askerliğin uluslararası alandaki yeri ve önemi değerlendirildikten sonra medeniyetlerin meydana gelmesinde harbin nasıl belirleyici bir etken olduğu analiz edilmiştir. Dördüncü bölüm başlığı “Toplumsal Perspektiften Askerliğimizin Yakın Tarihi”dir. Bu bölüm kendi içinde üçe ayrılmaktadır. Bölümler sırayla Askerliğin soylu sınıf devri, ücretli askerlik devri, muvazzaf askerlik devridir. Burada bölümün yazılış amacı, askerliğin yakın geçmişine dair bir değerlendirme yapmak, toplumsal sınıflar arasındaki konumunu belirlemek ve tanımlamak, asker sınıfının toplumsal rollerini bilmek ve büyük inkılap tarihimizde yapmış oldukları icraatları göstermektir.⁸⁴

Moral adlı eser, Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatı ile yazılmıştır. Eserin başında Atatürk tarafından kaleme alınan bir önsöz bulunmaktadır. Önsözün başlığı “Kumandan, Subay ve Ordu Morali”dir. Bu önsözde harbin ve askerlik sanatının öğrenilmesine vasıta olan en gerçekçi unsurun ahlak olduğu belirtilir. Ayrıca askerî ahlak, tüm rütbelerdeki askerlerin taşıması gereken temel bir unsur olarak değerlendirilir. Eserde ahlakın içerik ve kapsamı, ordu ve askerlikle ahlakın ilgisi, adalet ve subay ilişkisi, askerlik ve vazifenin önemi, askerî düşünce yapısı, nizam ve disiplin, moral bozukluğu ve askerlik, askerî terbiye, subay ve merhamet, propaganda, askerî karakter, askerî otorite, askerlikte çeşitli kademelerin psikolojisi, denizcilerin psikolojisi konuları yer almaktadır. Askerî karakterin esaslarından bahsedilirken, askerî personelin birinci vazifesi kanunlar ve talimnamelere uygun hareket etmesi gerektiği belirtilir. Kanun ve talimnamelerde yer almayan durumlarda askerî personelin, vicdanını dinlemesi gerektiği belirtilir. Askerî personelin ikinci vazifesi

82 1933 yılında yayınlanan kitabın yazarı Ahmet Faik olarak geçmektedir. Bu kapsamda 1943 Soyadı Kanunu öncesinde yayınlanan bu eserde Türkmen soyadı bulunmadığı görülmektedir. Soyadı Kanunu sonrasında yayınlanan eserlerde yazar adı “Faik Türkmen, A.Faik Türkmen” olarak ifade edilmektedir. Bilginin geçerliliği Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi arşivinde yer alan ve yazara ait olan “Mufassal Hatay (1937)” eserine bakıldığında “Türkmen, A. [Ahmet] Faik.” kullanımı ile doğrulanmaktadır. Bakınız: <https://kutuphane.ttk.gov.tr/details?id=430686&materialType=KT&query=ahmet+faik+>.

83 Bu kitap “Askerliğin Ahlakı” olarak da geçmektedir.

84 Ahmet Faik, *Askerliğin Psychologie'si Hakkında Bir Kalem Tecrübesi*, Milli Mecmua Matbaası, İstanbul, 1933, s. 18-19.

vicdanının emrine itaat etmektir.⁸⁵ Burada vicdan emri, askerî personelin doğru olanı tercih etmesi kapsamında askerî etik ile doğrudan ilişkidir.

Ordu Bilgisi 1941 Ders Yılı Notları II. Kısım Askerî Terbiye adlı eser 11 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm “subaylık şerefi, meslek ve vazife aşkı, subayın takınacağı vasıflar, mesleğe karşı vazifesi ve bağlılığı”; ikinci bölüm “iyi geçinmek ve iyi olmak, iyi ahlak sahibi olmak, az söylemek, sır saklama, intizarı severlik”; üçüncü bölüm “disiplin ve önemi, askerlikte fedakârlık ve feragat duyguları”; dördüncü bölüm “askerlik ve astlara karşı yapılacak muamele”; beşinci bölüm “psikoloji bilgisi”; altıncı bölüm “terbiye nedir, talim nedir, terbiye ilminin gerekliliği ve önemi, terbiyeyi etkileyen unsurlar, terbiyenin türleri, terbiyede ferdin etkisi, çevreye uyum sağlama”; yedinci bölüm “hislerin ve fikirlerin fertlerde nasıl oluştuğu, terbiyeyi yönlendiren unsurlar, terbiyenin etkisi”; sekizinci bölüm “terbiyede eğiticinin rolü, terbiyenin amacı ve yöntemi”; dokuzuncu bölüm “ahlak terbiyesinin gerekliliği ve önemi, ahlak terbiyesi nedir, ahlak terbiyesinin amacı, cezalandırma ve ödüllendirme sisteminin uygulanmasında genel ilkeler, teveccühün dereceleri” şeklindedir.

Saygı adlı eserde saygının hangi durumlarda kimlere karşı yapılmasına dair genel geçer kuralların olmadığı belirtilir. Bu kurallar bütünü bireylerin entelektüel birikimi, akıl yürütme kabiliyeti ve duygusal değerlendirmesi ile oluşmaktadır.⁸⁶ Saygı konusu belirli başlıklar altında incelenmiştir. Askerî etik ile alakalı olanlar başlıklar şunlardır: Kanuna Saygı, Devletin Haklarına Saygı, Başkalarının Haklarına Saygı, Vazifeye Saygı, Doğruluğa Saygı, Tertip ve Nizama Saygı.

Millî ve Askerî Ahlak, adlı eser konferans kitabı olarak tanımlanmaktadır.⁸⁷ Savaş yıllarından etkisinde kaleme alınan bu eser ordu-millet anlayışını temele alarak millî askerî değerlerin güçlendirilmesi amacıyla Türk gençlerine ithafen yazılmıştır. Yazarın daha sonra yazmış olduğu *Vazife ve Ahlak* kitabı dikkate alındığında Türk gençliği ithafının askerî öğrencilere yapıldığı görülmektedir.⁸⁸ Millî ve Askerî Ahlak kitabı, 23 bölümden oluşmaktadır. Bölüm başlıkları: ahlak, ahlakın tarihçesi, vicdan, vazife, havsala (ahlak ölçüsü), namus, fazilet, nizam, korku, cesaret, öfke, onur/şeref, intihar, erdem, vatan ve millet, menfaat, yardım, çağaşlık, cesaret, saadet, hitabet, propaganda, karakter şeklindedir. Bu eserde ordu, millî ahlakın temeli olarak görülmektedir. Ayrıca askerliğin iki cephesinin olduğu, dış cephesini kurallar, kanunlar, amirlerinden aldığı emirler oluştururken, iç cephesini askerî personelin vicdanını kullanarak vazifesini yapmasının oluşturduğu belirtilir. Bu kapsamda askerliğin iç cephesinin askerî etik ile doğrudan ilgili olduğunu söylemek mümkündür. Bu eserin hazırlanmasında Mustafa Şekip Tunç’un *Hissiyat Ruhiyatı*, Mustafa Namık’ın *Ahlâk* ve Necmettin Sadak’ın *Sosyoloji* kitaplarından istifade edildiği belirtilmiştir.

Vazife ve Ahlak adlı eser dört kısımdan oluşmaktadır. Eser, askerî öğrencilere ithafen yazılmıştır. İyi asker olmak için gereken yedi şarttan bahsedilen birinci kısım silah ve bayrak sevgisinin açıklaması ile başlar. Bu şartlar sırasıyla: vatanın ve milletin şeref ve haysiyetini koruma, doğruluk, disiplin, cesaret ve yiğitlik, üste itaat, dayanıklılık, iyi ilişkiler kurarak güvenilir olmaktır. İkinci kısımda vazife, millî ve askerî vazife, vicdan, ahlak ve egoistlik unsurları ele alınmıştır. Üçüncü kısımda disiplin, merhamet ve zalimlik, yiğitlik, soğukkanlılık, öfke, korku, saygı ve itaat unsurları incelenmiştir. Dördüncü kısımda ise ahlakın temelleri, millî ve askerî ahlak unsurları ele alınmıştır.

85 Faik Türkmen, *Moral*, Medeniyet Matbaaları, Ankara, 1938, s. 261.

86 Cemal Urgan, *Saygı*, Harp Okulu Matbaası, Ankara, 1941, s. 3-4.

87 Faik Türkmen, *Millî ve Askerî Ahlak*, Askerî Liseler Neşriyatı, İstanbul, 1943, s. 7.

88 Faik Türkmen, *Vazife ve Ahlak*, Askerî Liseler Neşriyatı, İstanbul, 1946), s. 3.

Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde askerî etik kapsamında değerlendirebileceğimiz yayınların olduğu da görülmektedir. Bu yayınlara ilk örnek Kurmay Yarbay Remzi tarafından 1928 yılında yazılan *Kumandanlık Ruhîyatı ve Felsefesi* eseri gösterilebilir. Eser Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır.⁸⁹

Nureddin Fuad Alpkartal tarafından 1951 yılında yazılan *Silahlı Kuvvetlerde Moral* adlı eser üç bölümden oluşmaktadır. Moralin silahlı kuvvetler teşkilatındaki ve askerî edebiyattaki yerleri başlıklı ilk bölümde alt başlıklar disiplin, manevi kuvvet ve moralin askerî edebiyattaki yeridir. Fransa faciasının moral sebepleri başlıklı ikinci bölüm milli savunma şartları, menfi propagandanın rolü ve subayların maneviyatı alt başlıklarına sahiptir. Silahlı Kuvvetlerin korunması başlıklı son bölümde moral doktrini hakkında, içerden beliren zaaf, dışarıdan gelen menfi tesir ve netice alt başlıkları bulunmaktadır. Bu kitapta moral olarak bahsedilen unsur, psikolojik eğilimler/özellikler, ahlak biliminin teorik ve pratik yönleridir. Silahlı Kuvvetlerde disiplini sağlamak, disipline aykırı hareket edilmesini önlemek için askerî personeli psikolojik olarak desteklemek, zor zamanların üstesinden gelmelerini kolaylaştırmak için ahlaki değerler, vatanseverlik, feragat ve şeref duygularını güçlendirmek ve disiplini bozacak davranışlar karşısında cezalandırma sistemi oluşturmak gibi çeşitli yollara başvurulduğu belirtilmektedir.⁹⁰

Kurmay Albay Şadi Yaprak tarafından 1956 yılında yazılan *Moral İzahları* adlı eser sekiz bölümden oluşmaktadır. Sırayla bu bölümlersosyal hayat içinde harp ve sulhun yeri, milli müdafaa hizmetinin lüzum ve ehemmiyeti, milli müdafaa hizmetinde milletin durumu, ordu ve lüzum sebebi, harar ve sefer orduları, askerlik mesleği, asker, kurmanda ve vazifeler, milli karakter, milli terbiye ve adetler, askerî vasıfların geliştirilmesi şeklindedir. Eserin yazılma amacı, Moral ve Personel Hizmetleri Talimatı doğrultusunda moral ve moralin manevi yönüyle ilgili olan milli savunma hizmetlerini analiz ederek, ilgiyi oluşturan hususlarını açıklamaktır.⁹¹

Terbiye Doktoru olarak geçen Baha Arıkan tarafından 1960 yılında yayınlanan *Ordu Psikolojisi* adlı eser; otoritenin kullanılması, ast, ahlak ve adetlerin etkisi, müesseselerin rolü, şef, faaliyet ve tesir vasıfları, disipline hazırlama şeklinde yedi bölümden oluşmaktadır. Bu eserin hazırlanmasında 1911-1912 yıllarında askerî okullarda verinden “Ahlak ve Eğitim Dersleri”nden istifade edildiği belirtilmektedir.⁹²

Kemal Eker tarafından 1960 yılında yayınlanan *Millet Morali ve Ordu* eseri dokuz bölümden oluşmaktadır. Sırayla bu bölümler giriş, moralin tarifi ve önemi, millet morali, moral seferberlik, fert ve kitle psikolojisi, ordunun milletle teması, moral şahsiyetleri, fert ve cemiyette moralin doğuşu, netice şeklindedir. Giriş kısmında moralin tanımı ve önemi kısmında moral kelimesinin ahlak ve maneviyat olarak iki anlamda da kullanılabileceği belirtilerek, moralin iç (ahlak, psikolojik...) ve dış unsurlar (çevre) kapsamında desteklenebileceği vurgulanmaktadır.⁹³ Subay ahlakının temelinde vicdanının olduğu ifade edilmektedir.⁹⁴

Nazif Oka tarafından 1985 yılında yazılan *Komutanlık Kavramı ve Komutanlık San'atı Üzerine Düşünceler* eserinde bireyin psikolojik durumu üzerinde dini, ahlaki ve geleneksel bağların önemli bir yer tuttuğu belirtilmektedir. Ahlaki bağlar, bireylerin içinde yetiştiği

89 Kur.Yb. Remzi, *Komutanlık Ruhîyatı ve Felsefesi*, Harp Akademileri Matbaası, İstanbul, 1928.

90 Nureddin Fuad Alpkartal, *Silahlı Kuvvetlerde Moral*, Genelkurmay Basım Evi, Ankara, 1951, s. 7.

91 Şadi Yaprak, *Moral İzahları*, E.U. Basımevi, Ankara, 1956.

92 Baha Arıkan, *Ordu Psikolojisi*, Anıl Yayınevi, İstanbul, 1960, s. 15.

93 Kemal Eker, *Millet Morali ve Ordu*, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1960, s. 9.

94 Kemal Eker, *Millet Morali ve Ordu*, s. 34-37.

çevreye göre şekillenen dini kurallara göre daha yumuşak kurallar bütünüdür. Komutanların sevk ve idare yönetimlerinde emirleri altındaki farklı bölgelerden, kültürlerden, ailelerden gelen personelin bu farklılıklarını dikkate alması gerektiği belirtilmektedir.⁹⁵

Hulusi Çelikpazu tarafından 1986 yılında yayınlanan *Kurmay Subayın Nitelikleri* kitabının giriş kısmında yer alan Kurmay Subayın Tanımı bölümünde “Kurmay Subay, Komutanın Vicdandır.” cümlesi yer almaktadır.⁹⁶ Burada vicdan, askerî personelin içsel doğru-yanlış algısına sahip olmasını, etik sorumluluk hissetmesini, muhakeme kabiliyetine sahip olmasını ifade etmektedir.

Harp Akademileri Komutanlığı tarafından 1991 yılında yayınlanan *Komutanlık* yayınında Military Review dergisinin Mayıs 1990 tarihli 5. sayısında yayınlanmış olan “*Toward a Professional Military Ethic*”⁹⁷ makalesinin çevirisi yer almaktadır. Çeviride askerî etik yerine askerî ahlak⁹⁸ kavramının kullanıldığı görülmektedir.

Veli Yılmaz’ın 1994 tarihli *Komutanlık ve Liderlik Üzerine* adlı eserinin “Atatürk’ün Ahlak Anlayışı” bölümünde millî ahlakın, milletin fertleri tarafından sorgulanmadan, vicdani ve duygusal iç muhakeme ile herhangi bir sebep aranmadan yerine getirilmesi gerektiği belirtilmektedir.⁹⁹

Yukarıda işaret edilen çalışmalarla ilgili olarak bir özet tablo aşağıda Tablo 4.’te sunulmaktadır.

Tablo 4. Askerî Etik ve Askerî Etik Eğitimi ile İlgili Yayınlar¹⁰⁰

Yıl	Yazar	Eser Adı	Askerî Etik ve Askerî Etik Eğitimi ile ilgili Anahtar Kelimeler
1928	Kurmay Yarbay Remzi	<i>Kumandanlık Ruhiyatı ve Felsefesi</i>	Komutanlık, disiplin, moral, liderlik
1933	Ahmet Faik Türkmen	<i>Askerliğin Psychologie’si Hakkında Bir Kalem Tecrübesi</i>	Askerî otorite, disiplin, asker psikolojisi, terbiye
1938	Ahmet Faik Türkmen	<i>Moral</i>	Ahlak, moral, subay ilişkisi, vicdan, disiplin, terbiye, askerlik görevleri, propaganda, askerî karakter
1941	Yarbay Hadi Atay	<i>Ordu Bilgisi II: Askerî Terbiye</i>	Subaylık şerefi, disiplin, ahlak terbiyesi, psikoloji, terbiye yöntemleri, ödül-ceza sistemi
1941	Cemal Ungan	<i>Saygı</i>	Kanuna saygı, devlet haklarına saygı, başkalarına saygı, vazifeye saygı, doğruluk, tertip ve nizam.
1943	Ahmet Faik Türkmen	<i>Millî ve Askerî Ahlak</i>	Ahlak, vicdan, vazife, erdem, vatan-millet, karakter, millî değerler, askerî etik

95 Nazif Oka, *Komutanlık Kavramı ve Komutanlık San’atı Üzerine Düşünceler*, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Ankara, 1985, s. 3-29.

96 Hulusi Çelikpazu, *Kurmay Subayın Nitelikleri*, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul, 1986, s. 1.

97 Mason E. Smith, “Military Review”. *Toward a Professional Military Ethic*, 5, Mayıs 1990, s. 74-82.

98 ABAM Başkanlığı, “Profesyonel Bir Askerlik Ahlakına Doğru”, *Komutanlık* içinde, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul, 1991, s. 75-85.

99 Veli Yılmaz, *Komutanlık ve Liderlik Üzerine*, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul, 1994, s. 16.

100 Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

1946	Ahmet Faik Türkmen	<i>Vazife ve Ahlak</i>	Silah ve bayrak sevgisi, doğruluk, disiplin, cesaret, itaat, vicdan, ahlak, milli ve askerî vazife
1951	Nureddin Fuad Alpkartal	<i>Silahlı Kuvvetlerde Moral</i>	Moral, disiplin, manevi kuvvet, ahlak, vatanseverlik, feragat, şeref, cezalandırma sistemi
1956	Şadi Yaprak	<i>Moral İzahları</i>	Moral, milli karakter, milli terbiye, askerlik mesleği, asker-vazife, askerî vasıfların geliştirilmesi
1960	Baha Arıkan	<i>Ordu Psikolojisi</i>	Otorite kullanımı, disiplin, ahlak ve adetler, psikoloji, terbiye, personel üzerinde kurum etkisi
1960	Kemal Eker	<i>Millet Morali ve Ordu</i>	Moral, ahlak, psikoloji, disiplin, subay ahlakı, vatanseverlik, iç ve dış moral unsurları
1985	Nazif Oka	<i>Komutanlık Kavramı ve Komutanlık San'atı</i>	Psikoloji, ahlaki bağlar, dini ve geleneksel bağlar, komutanlık, etik sorumluluk
1986	Hulusi Çelikpazu	<i>Kurmay Subayın Nitelikleri</i>	Vicdan, etik sorumluluk, doğru-yanlış muhakemesi, kurmay subay nitelikleri
1991	Harp Akademileri Komutanlığı	<i>Komutanlık (Çeviri Eser)</i>	Askerî ahlak, komutanlık, etik, liderlik
1994	Veli Yılmaz	<i>Komutanlık ve Liderlik Üzerine</i>	Atatürk'ün ahlak anlayışı, vicdani muhakeme, milli ahlak

Kara Harp Okulu askerî etik eğitiminin kurumsal ve tarihsel bir temele sahip olduğu görülmektedir. West Point gibi Kara Harp Okulu'nda da askerî kişiliği inşa eden askerî etik eğitimi ile Harbiyelilerin bireysel, kurumsal ve toplumsal sorumluluklarının farkında olan, disiplinli, vicdanlı, görev bilincine sahip birer subay olarak yetiştirilmesini amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda askerî etik eğitiminin ahlak, disiplin, komuta kontrol, hukuk, sosyoloji konuları altında ele alındığı görülmektedir. Bu durum askerî etiğin savaş etiği çerçevesinde sınırlı bir perspektifle ele alınmasına yol açtığı ve Harbiyelilerin etik bilincinin gelişimini sınırlandırdığı düşünülmektedir. Diğer yandan West Point örneğinde görüldüğü üzere askerî etik eğitimi, birinci sınıftan itibaren kademeli bir şekilde verilmekte ve Harbiyelilerin karakter gelişimi, liderlik kabiliyetleri ve değer odaklı davranış biçimleri üzerinde doğrudan etkili olmaktadır. West Point yaklaşımı, askerî etiği disiplinler arası bir bakış açısıyla ve sürekli tekrar edilen bir müfredat çerçevesinde ele alırken, Kara Harp Okulu'nda bu alanın mevcut uygulaması sınırlı kalmaktadır. Aşağıda Tablo 5'te özeti sunulan bu karşılaştırma, askerî etik dersinin ayrı bir ders olarak sunulmasının, subay sınıfı yetiştirme sürecinde etik bilincinin oluşturulması açısından önemli bir katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

Tablo 5. West Point ve Kara Harp Okulu Askerî Etik Eğitimi Karşılaştırması¹⁰¹

Askerî Etik Eğitimi	West Point	Kara Harp Okulu
Yapısı	Askerî Etik, Harbiyelilere birinci sınıftan itibaren kademeli ve bütüncül bir şekilde ayrı dersler ve uygulamalar ile verilir.	Askerî etik, Harbiyelilere ayrı bir ders olarak verilmez. Askerî Sosyoloji dersi kapsamında ele alınır.
Müfredatı	Karakter gelişimi, liderlik kabiliyetleri ve ulusal değerlerin benimsenmesini içerir.	Savaş etiği kapsamında değerlendirilir.
Sürekliliği	Sınıflar ilerledikçe önceli bilgi ve deneyimin üzerine inşa edilir. Kademeli ve sürekli eğitim.	Tek ders veya modülle sınırlıdır. Süreklilik yok.
Hedefleri	Askerî mesleğin etik ve ahlaki sorumluluklarını benimsetmek, karmaşık durumlarda doğru karar verebilme, liderlik ve karakter gelişimi sağlamak.	Temel olarak milli değerlere, askerî disiplin ve kurallara uyumun sağlanması.
Sivil-Asker İlişkileri	Sivil-asker ilişkilerini ve toplumsal rollerin farkındalığını vurgular.	Sınırlı; etik konusu çoğunlukla savaş ve görev bağlamında ele alınır.

Sonuç olarak Kara Harp Okulu'nda askerî etik konusunun ders içinde sınırlı biçimde yer almasının, konunun derinlemesine öğrenilmesini ve ortak bir etik bilincin gelişmesini zorlaştırdığı düşünülmektedir. West Point örneği ise etik eğitiminin sürekliliğinin ve karakter gelişimine katkısının önemini göstermektedir. Bu kapsamda askerî etik eğitimi yaşam boyu devam eden bir öğrenme sürecini ifade etmektedir. Dolayısıyla askerî etik eğitiminin mesleki yaşam boyunca nasıl olması gerektiği konusuna da değinmek gerekmektedir.

3. Askerî Etik Eğitimi Meslek Yaşam Boyunca Nasıl Olmalıdır?

NATO ile Barış İçin Ortaklık Konsorsiyumu (*Partnership for Peace Consortium-PfPC*) Savunma Akademileri ve Güvenlik Çalışmaları Enstitüleri (*Partnership for Peace Consortium of Defense Academies and Security Studies Institutes*) adına Kanada Savunma Akademisi'nin öncülüğünde çok uluslu bir akademisyen ekibi tarafından geliştirilen “*Generic Officer Professional Military Education (PME) Reference Curriculum (RC)*” (Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans Müfredatı)” başlıklı belgeyle, üye ülkelerde subay profesyonel askerî eğitimi geliştirmek amacıyla akademik dersler ile ilgili ayrıntılı öğrenme hedefleri ve müfredat desteği amaçlanmaktadır. Bu çalışma, hem NATO ve ortakları arasında askerî birlikte çalışabilirliğin geliştirilmesine önemli bir katkı sağlamakta hem de subayların profesyonel askerî eğitimi yeniden düzenlemek veya geliştirmek isteyen ortaklar için bir kaynak oluşturmaktadır.

Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans müfredatı üç safhadan oluşmaktadır:

- Teğmen-Üsteğmen,
- Yüzbaşı-Binbaşı,
- Kıdemli Binbaşı-Yarbay.

Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans müfredatı üç safhadan oluşmaktadır. Bunlar:

- Teğmen-Üsteğmen,
- Yüzbaşı-Binbaşı,

¹⁰¹ Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

c. Kıdemli Binbaşı-Yarbay.

Müfredatın içerdiği iki ana tema ise:

a. Askerlik Mesleği (*Profession of Arms*),

b. Komuta, Liderlik ve Etik (*Command, Leadership and Ethics*), Savunma ve Güvenlik Araştırmalarıdır (*Defense and Security Studies*).

“Müfredatın içerdiği iki ana tema ise

a. Askerlik Mesleği (*Profession of Arms*),

b. Komuta, Liderlik ve Etik (*Command, Leadership, and Ethics*), Savunma ve Güvenlik Araştırmaları (*Defense and Security Studies*) şeklindedir.

“Komuta, Liderlik ve Etik” teması öğrencilere profesyonel askerî etik, liderlik teorileri, silahlı çatışma hukuku, komuta kontrol konsepti aracılığıyla askerlik mesleğini tanıtmaktadır.¹⁰² Temanın içerisinde eğitim seviyesi, görev ve rütbelere¹⁰³ göre sınıflandırılan “Profesyonel Askerî Etiğe Giriş”, “Askerlik Mesleğinin Etiği” ve “Etik”¹⁰⁴ dersleri bulunmaktadır. Tablo 6’da ilgili bilgiler yer almaktadır.

Tablo 6. Komuta, Liderlik ve Etik Teması¹⁰⁵

Rütbe	Teğmen-Üsteğmen	Yüzbaşı-Binbaşı	Kıdemli Binbaşı-Yarbay
Görev	Küçük birlik düzeyinde birliklere liderlik etme yeteneğine sahip	Bölük düzeyinde birliklere liderlik etme yeteneğine sahip	Bir tabur, tugay vb. için genel komuta kurmayında liderlik etme yeteneğine sahip
Dersler	Profesyonel Askerî Etiğe Giriş Ders	Askerlik Meslek Etiği Dersi	Etik Dersi

Profesyonel Askerî Etiğe Giriş, Askerlik Mesleğinin Etiği ve Etik dersleri, tanım, öğrenme hedefleri/çıktıları, dikkate alınması gereken konular, potansiyel modüller ve öğrenme metodolojisi/değerlendirmesi başlıklarında açıklanmıştır. Bu çalışma kapsamında dikkate alınması gereken konular ve öğrenme metodolojisi incelenecektir.

3.1. Profesyonel Askerî Etiğe Giriş Dersi¹⁰⁶

- Dikkate Alınması Gereken Konular:

a. Yasal temeller (anayasa, anlaşmalar, görev yemini, angajman kuralları)

b. Ahlaki temeller (askerî/hizmet/branş kültürü, evrensel davranış normları, evrensel insan hakları, inançlar ve sloganlar, davranış kodları, askerin davranış kuralları)

c. Silahlı kuvvetlerin temel değerleri (özveriye bağlılık, ahlaki cesaret ve kişisel sorumluluk, disiplin, dürüstlük, çatışan bağlılıklar, güvenilirlik ve takım çalışmaları; bir savaş çarpanı olarak saygı, eşitlik ve insan hakları)

d. Tam kapsamlı operasyonlar için gerekli olan gelecekteki lider yetkinlikleri

102 “Generic Officer Professional Military Reference Curriculum”, 21, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_topics/20111202_generic-officer-pme-rc.pdf, erişim 11.11.2024.

103 *Generic Officer Professional Military Reference Curriculum*, s. 6-7.

104 *Generic Officer Professional Military Reference Curriculum*, s. 7.

105 Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

106 *Generic Officer Professional Military Reference Curriculum*, s. 21.

- Öğrenme Metodolojisi
 - a. Dersler
 - b. Tartışmalar
 - c. Vaka Çalışmaları

Birinci aşamayı oluşturan “Profesyonel Askerî Etiğe Giriş” dersi, personelin mesleki kimliğini geliştirmeyi amaçlayan öncü bir eğitim basamağı olarak değerlendirilebilir. Bu dersin temel hedefi personelde askerî etik bilincinin oluşturulması, geliştirilmesi ve kurumsal değerlerle bütünleştirilmesidir. Eğitim süreci yalnızca teorik bilgilerin aktarımıyla sınırlı kalmamakta, bu bilgilerin tartışma, vaka analizi ve uygulama çalışmalarıyla pekiştirilmesini de içerdiği görülmektedir. Eğitim süreci personele askerî etik ilkeleri öğrenmenin ötesinde bu ilkeleri mesleki yaşamında karşılaştığı karmaşık durumları doğru biçimde yorumlama ve uygulama yetkinliği de kazandırmaktadır. Dolayısıyla bu ders bireysel ahlaki yargıları kurumsal normlar ve hukuki düzenlemeler ile uyumlu hale getirilmesini hedefleyen bütüncül bir yaklaşımı benimsemektedir.

3.2. Askerlik Mesleğinin Etiği Dersi¹⁰⁷

- Dikkate Alınması Gereken Konular:
 - a. Etik ve ahlak anlayışı ülkeden ülkeye farklılık gösterebileceği için ilgili vakaların incelemelerinde uyarlamalar yapılması gerekebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
 - b. Ders kapsamı ulusal ve uluslararası düzeyleri yansıtan vaka çalışmaları odaklı olmalıdır.
 - c. Öğretmen veya eğitmen ders verme ve rehberlik yapma arasında geçiş yapabilme kabiliyetine sahip olmalıdır.
 - d. Askerî organizasyon ve operasyon alanında eşitlik değerleri nasıl desteklenebilir?
 - e. Davranış kuralları, etik davranışta nasıl bir rol oynamaktadır?
- Öğrenme Metodolojisi
 - a. Öğretim sunumu, etiği tanıtmaya yönelik dersleri içerecektir.
 - b. Vaka çalışmaları. Örnek olarak “Er Ryan’ı Kurtarmak” filmi.
 - c. Grup tartışmaları.

İkinci aşamayı oluşturan “Askerlik Mesleğinin Etiği” dersi, personelin askerî etik bilincini uluslararası düzeyde yönetebilme ve uygulayabilme yetkinliğini kazandırmayı amaçlamaktadır. Dersin temel hedefi personelin farklı kültürel ve operasyonel ortamlarda karşılaşabileceği çok boyutlu durumlarda askerî etik ilkeleri içselleştirerek bunları karar alma süreçlerinde etkin bir şekilde uygulayabilmesidir. Bu süreç personelin askerî etik ilkelere uygun ve bilinçli karar alabilme kabiliyetlerini geliştirerek mesleki uygulamalarda disiplinlerarası bütüncül bir askerî etik farkındalığı kazanmalarını sağladığı değerlendirilmektedir. Bu aşamada yararlanılan vaka analizleri ve grup tartışmaları askerî personelin etik ikilemler karşısında hızlı ve tutarlı değerlendirmeler yapabilme kapasitesini artırdığı, eleştirel düşünme yetkinliklerini geliştirdiği ve sorumluluk bilincini derinleştirdiği düşünülmektedir.

107 *Generic Officer Professional Military Reference Curriculum*, s. 48.

3.3. Etik Dersi¹⁰⁸

- Dikkate Alınması Gereken Konular:
 - a. Bu düzeyde etkili bir liderlik sağlamak için gerekli değerler en iyi şekilde nasıl desteklenebilir?
 - b. Adil savaş teorisi nedir?
 - c. Bir lider etik değerleri ve askerî gereklilikleri nasıl uzlaştırır?
 - d. Çaresiz koşullar karamsar bir öngörüyü kaçınılmaz hale mi getirir?
- Öğrenme Metodolojisi
 - a. Bireysel çalışma
 - b. Dersler
 - c. Tartışmalar
 - d. Saha gezileri
 - e. Simülasyonlar
 - f. Küçük grup tartışmaları ve katılımı
 - g. Bilimsel makaleler
 - h. Yansıtıcı günlük tutma,

Üçüncü aşamanın temel amacı, personelin bir lider olarak karmaşık ve kritik karar alma süreçlerinde askerî etik bilincini stratejik düzeyde uygulayabilme yetkinliğini kazanmasını sağlamaktır. Önceki aşamalarda edinilen temel askerî etik bilgisi ve uluslararası bağlamda etik farkındalık üçüncü aşamada üst düzey bir liderlik perspektifi ile bütünleşmektedir. Bu dersin öğrenme hedefleri personelde bireysel askerî etik farkındalık ile sınırlı kalmayıp, stratejik karar alma süreçlerinde askerî etik ve operasyonel gereklilikler arasında bilinçli bir denge kurabilme kapasitesini geliştirmeye odaklanır. Metodolojik olarak üçüncü aşama öğrenme sürecini teorikten pratiğe taşıyan çok boyutlu bir yaklaşımı benimsediği görülmektedir. Burada askerî etik eğitiminde üst düzey bir bütünsellik sunulmakta; bilgi, etik ve davranış unsurları arasındaki ilişkiyi pekiştirmektedir.

Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans Müfredatı, Silahlı Kuvvetler için askerî etik eğitiminin subay sınıfının her kademesinde nasıl uygulanması gerektiğine dair hem teorik hem de uygulamalı bir çerçeve sunmaktadır. Müfredat, askerî etik eğitimin yalnızca Harp Okulu düzeyinde sınır kalmaması gerektiğini, mesleki yaşam sürecinde sürekli olarak desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Birinci aşamada personel, yasal ve ahlaki temeller, kurumsal değerler ve davranış kuralları hakkında bilgilendirilir; tartışmalar ve vaka çalışmaları ile bu bilgiler pratiğe dönüştürülür. İkinci aşamada personel, ulusal ve uluslararası bağlamda etik uygulamaları öğrenir, farklı kültürel ve operasyonel ortamlarda etik ikilemleri analiz edebilir ve grup içinde çözüm geliştirebilme yetkinlikleri kazanır. Üçüncü aşamada ise personele, liderlik, adil savaş ilkeleri ve zor koşullarda etik karar alma becerileri kazandırılır; stratejik kararları etik ve operasyonel gereklilikler arasında dengeleyebilme, etik davranışı yönlendirebilme ve etik kararlar alma becerileri geliştirilir. Müfredatın bu yapılandırması, askerî etik eğitimi sistematik, bütüncül, stratejik ve proaktif bir şekilde sunar. Müfredat her aşamada farklı öğrenme hedefleri ve metodolojilerle ilerleyen

108 *Generic Officer Professional Military Reference Curriculum*, s. 76.

bir çerçeveye sahip olmasıyla sistemattır. Başlangıçtan ileri düzeye kadar süregelen bir etik bilinci ve davranış geliştirmeyi kapsamıyla bütüncüldür. Sadece bireysel davranışını değil, kurumsal kararlarını da askerî etik çerçevesinde yönlendirebilmesini hedeflemesiyle stratejiktir. Personelin, meslek yaşamı boyunca karşılaşılabileceği etik sorunlara hazırlıklı olmasını sağlayarak, etik karar alma kabiliyetlerini önceden geliştirmeye yönelik olmasıyla proaktiftir. Sonuç olarak bu müfredat personelin askerî etik alanındaki bilgi ve kabiliyetini geliştirmekte böylece hem bireysel sorumluluk bilincini hem de kurumsal düzeyde askerî etik standartlarının uygulanmasını pekiştirmektedir.

Sonuç

Askerî etik, Silahlı Kuvvetlerin misyonunu, vizyonunu, temel değerlerini, kanunlarını, disiplin ve sorumluluk bilincini içeren çok boyutlu bir kavramdır. Bu bilincin askerî personelin kişisel ve mesleki yaşamına aktarımının sağlanması ise askerî etik eğitimi ile mümkündür. Askerî etik eğitimi, personelin askerlik mesleğinin etik ve ahlaki sorumluluklarını üstlenmesine, karmaşık ve belirsiz durumlar karşısında doğru kararı verebilmesine, toplumsal rollerinin farkında olarak sivil-asker ilişkileri üzerindeki etkisini kavramasına yardımcı olmaktadır. Bu çalışmada hem askerî etik kavramının hem de askerî etik eğitiminin Harp Okulu düzeyinde incelenmesi ve mesleki yaşam boyunca nasıl olması gerektiğinin anlaşılması hedeflenmiştir.

Askerî etik, West Point ve Kara Harp Okulu müfredatında yer almaktadır. Literatür taramasında Kara Harp Okulu'nda askerî etik eğitiminin okulun başlangıcından bu yana önemsendiği, ilgili derslerin ve yayınların olduğu görülmektedir. Fakat günümüzde Kara Harp Okulu müfredatı incelendiğinde askerî etik dersinin ayrı bir ders olarak verilmediği, askerî etik konusunun Askerî Sosyoloji dersi içerisinde yer aldığı görülmektedir. Askerî Sosyoloji kitabında askerî etik kısmının savaş etiği kapsamında değerlendirildiği ve bunun da askerî etiği anlamak adına bir eksiklik oluşturduğu dikkat çekmektedir.

Askerî etik dersinin neden ayrı bir ders olarak verilmesi gerektiğine West Point kayda değer bir örnektir. West Point'te birinci sınıftan başlayarak kademeli bir şekilde ilerleyen askerî etik eğitimi, okulun tarihi kadar eskidir. Harbiyeliler yeni bir sınıfa geçtiğinde askerî etik konusunda önceki bilgi ve deneyimlerinden faydalanmaktadır. West Point için askerî etik eğitimi, Harbiyelilerin karakter gelişimini desteklemekte, liderlik vasıflarının getirmiş olduğu zorlukları anlamalarına yardımcı olmakta, ordunun ve ulusun değerlerini önceleyerek hareket edebilen subaylar olarak yetiştirilmesini sağlamaktadır.

Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans Müfredatı ise Silahlı Kuvvetlerin yaşam boyu öğrenme felsefesini yansıtan, subayların mesleki, etik ve liderlik kabiliyetlerini bütüncül bir şekilde geliştirmeyi hedefleyen bir eğitim programı sunmaktadır. Bu eğitim programı tüm subay kademesinin ihtiyaçları doğrultusunda bir önceki bilgi ve deneyimlerini temel alarak kademeli bir ilerleme sağlamakta; başlangıç seviyeden üst düzey liderlik eğitimine kadar farklı aşamaları kapsamaktadır. Kapsamlı Subay Profesyonel Askerî Eğitim Referans Müfredatının uygulama öncesinde, ülkelerin temel değerlerine, kurum içi disiplinine, etik standartlarına, yasal çerçevelerine ve uluslararası askerî normlarına uygun olarak şekillendirilmesi ve Silahlı Kuvvetlerin eğitim sistemlerine uyumlu hale getirilmesinin önemli olduğu değerlendirilmektedir. Program, teori ve pratiği birleştiren modüller, simülasyonlar, vaka analizleri, saha tatbikatları ve liderlik atölyeleri ile desteklenmekte, subayların etik karar alma, kriz yönetimi ve liderlik becerilerini gerçekçi senaryolar üzerinden pekiştirmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca sürekli geri bildirim ve performans değerlendirmesi mekanizmaları ile subayların gelişimi izlenmekte ve eğitim süreçleri güncel ihtiyaçlara göre yeniden şekillendirilmektedir. Bu müfredat aynı zamanda

subayların ulusal ve uluslararası operasyonlarda karşılaşılabilecekleri etik ve profesyonel zorluklara hazırlıklı olmasını sağlayacak bir yapı sunmakta ve Silahlı Kuvvetlerin misyon ve vizyonu ile uyumlu, etik değerlere bağlı, sorumluluk bilinci yüksek liderlerin yetiştirilmesini olanak sağlamaktadır.

Silahlı Kuvvetlerde verilen veya planlanan askerî etik eğitimi, personelin mesleki sorumluluklarını yerine getirebilmesi ve etik karar alma kabiliyetlerini geliştirebilmesi için hem teorik hem de pratik boyutlarıyla ele alınmalıdır. Teorik boyutta, askerî etik ilkeler, savaş hukuku, insan hakları, kurumun temel değerleri ve disiplin anlayışı detaylı bir şekilde öğretilmelidir. Teorik eğitimde amacı personelin sadece ilgili kuralları ve değerleri bilmesi değil, aynı zamanda bunları içselleştirerek kararını ve davranışlarını yönlendirmesini hedeflemelidir. Eğitim süreci sosyoloji, psikoloji ve liderlik disiplinleriyle desteklenmeli, tartışma oturumları ve geribildirim mekanizmalarıyla pekiştirilmelidir. Ayrıca personelin etik karar alma süreçlerinin ölçülebilmesi için standart bir değerlendirme kriteri de geliştirilmelidir. Pratik boyutta ise performans değerlendirmesi için simülasyon yöntemlerinden, arttırılmış gerçeklik, sanal gerçeklik ve karma gerçeklik uygulamalarından yararlanılmalıdır. Deneyimli personelden mesleki tecrübe aktarımının yapıldığı dersler ve konferanslar düzenlenmelidir. Pratik eğitim personelin baskı altında, stresli ve karmaşık ortam senaryolarında etik karar alma becerilerini uygulamalı olarak deneyimlemelerine olanak sağlar. Ayrıca saha tatbikatları, rol oyunları ve kriz yönetimi uygulamaları ile personelin teorik bilgilerini gerçek durumlarda kullanabilme kapasitesini arttıracak düşünülmektedir. Son olarak ayrı bir disiplin olarak değerlendirilen askerî etik için, askerî etik uzmanlarının yetiştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Bu uzmanlar hem teorik bilgiye hem de saha deneyimine sahip olmalı, eğitim programlarını tasarlayabilmeli, simülasyon ve vaka analizlerini yönetebilmeli ve farklı kademelerdeki personelin askerî etik gelişimini takip edebilmelidir. Uzmanlar ayrıca uluslararası etik standartlar, operasyonel gerçeklikler ve gereklilikler konularında güncel bilgiye sahip olarak, personelin etik karar alma süreçlerini yönlendirebilecek rehberliği sağlamalıdır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada çıkar çatışması teşkil edebilecek durum ve/veya ilişki bulunmamaktadır.

Yapay Zeka Kullanımı Bildirimi

Çalışmada herhangi bir şekilde yapay zeka uygulamalarından yararlanılmamıştır.

KAYNAKÇA

Basılı Eserler

- GABRIEL Richard (1982). *To Serve with Honor A Treatise on Military Ethics and the Way of the Soldier*, London: Greenwood Press.
- ABAM Başkanlığı (1991). *Profesyonel Bir Askerlik Ahlakına Doğru, Komutanlık İçinde*, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul.
- Ahmet Faik (1933). *Askerliğin Psychologie'si Hakkında Bir Kalem Tecrübesi*, Milli Mecmua Matbaası, İstanbul.
- AKKOR Feridun (1957). *İç Disiplin, Ordu Saati Konuşmaları İçinde*, E.U. Personel Başkanlığı Moral Şubesi Yayınları No:15, E.U. Basımevi, Ankara.
- ALPKARTAL Nureddin Fuad (1951). *Silahlı Kuvvetlerde Moral*, Genelkurmay Basım Evi, Ankara.
- ARIKAN Baha (1960). *Ordu Psikolojisi*, Anıl Yayınevi, İstanbul.
- ATEŞ Barış (2022). *Askeri Sosyoloji Ordu ve Toplum Araştırmaları*, Selenge Yayınları, İstanbul.
- AVCI Mehmet (2023). *30 Soruda Jandarma ve Etik*, JSGA Basımevi Müdürlüğü, Ankara.
- BADEMLİ Hakan (2024). "Türkiye'de Ordu ve Siyaset: Sivil-Asker İlişkilerinin Dönüşümü". *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset ve Sosyal Bilimler Bilim Dalı, Bursa.
- BİRDİŞLİ Fikret (2023). "Uluslararası Kurumların Normatif Bir Unsur Olarak Uluslararası Güvenlik". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 78:2, 381-405.
- BRIGADIER Daniel Lätsch (2010). "Preface", Jeff Stouffer and Stefan Seiler (ed.), *Military Ethics: International Perspectives*, Canadian Defence Academy Press, Kingston, iii-v.
- COLEMAN Stephen (2015). "Ethical Dilemmas and Tests of Integrity", Deane-Peter Baker (ed.), *Key Concepts in Military Ethics*, NewSouth Publishing, Sydney, 8-11.
- COOK Martin L. ve SYSE Henrik (2010). "What Should We Mean by 'Military Ethics'?" *Journal of Military Ethics*, 9:2, 119-122.
- COOK Martin L. (2013). *Issues in Military Ethics To Support and Defend the Constitution*, State University of New York Press, New York.
- ÇAM Yusuf (1991). *Atatürk'ün Okuduğu Dönemde Askeri Okullar Rüüştiye-İdadi-Harbiye (1892-1902)*, Genelkurmay Basım Evi, Ankara.
- ÇELİKPAZU Hulusi (1986). *Kurmay Subayın Nitelikleri*, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul.
- EKER Kemal (1960). *Millet Morali ve Ordu*, Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- GABRIEL Richard A (2007). *The Warrior's Way: A Treatise on Military Ethics*, Canadian Defence Acad. Press, Kingston, Ontario.
- GAITAN-MONJE Enrique ve DE CASTRO-GARCIA Andres (2023). "En búsqueda de la mejor formación de oficiales Academia militar de España vs. West Point". *Revista Colombiana de Estudios Militares y Estratégicos*, 21:44, 927-948.
- GILLNER Matthias (2019). "Ethical Education in the German Armed Forces: Embraced Values and Moral Judgement". *Ethics and Armed Forces: Controversies in Military Ethics and Security Policy: Between Personality Development and Skills Acquisition: Ethics for Soldiers*, 02, 22-29.
- GIRAY Muharrem (1961). *Şanlı Harbiye'nin Tarihi*, Hilmi Kitabevi Ltd., İstanbul.
- KURTCEPHE İsrail ve BALCIOĞLU Mustafa (1991). *Kara Harp Okulu Tarihi*, Kara Harp Okulu Matbaası, Ankara.
- LUCAS George ve ALLEN John R. (2016). *Military Ethics: What Everyone Needs to Know*, NY: Oxford University Press, New York.
- LOHMANN Friedrich (2023). "Ethical Education – A Central Component of Training and Development in the German Armed Forces", *Ethics and Armed Forces: Controversies in Military Ethics and Security Policy: Between Personality Development and Skills Acquisition: Ethics for Soldiers*, 02.
- OKA Nazif (1985). *Komutanlık Kavramı ve Komutanlık San'atı Üzerine Düşünceler*, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Ankara.
- PEPERKAMP Lonneke, van LOON Kevin, BAKER Deane-Peter ve EVERED David (2023). "Military Ethics and Military Ethics Education: In Search of a 'European Approach'". *Ethics and Armed Forces: Controversies in Military Ethics and Security Policy: Core Issues of European Military Ethics* 02, 4-11.
- PIRIYEV Heydar (2019). "The Role of Military Ethics and Morals as a Subject of Pedagogy in the Leadership of Officers for Multinational Environment", *Journal of Defense Resources Management*, 10:2, 243-249.
- RHOD Bill (2009). *An Introduction to Military Ethics: A Reference Handbook - Contemporary Military, Strategic, and Security Issues*, Praeger Publishers, Canada.

- ROBINSON Paul, DE LEE Nigel ve CARRICK Don (2010). *Ethics Education in the Military*.: Ashgate Pub. Co., Aldershot, England Burlington, VT.
- SANDERS Joseph, LINDSAY Douglas, FOSTER Craig A. ve COOK James (2010). “Ethics in the 21st Century Profession of Arms: Context for Developing Leaders of Character”, Jeff Stouffer ve Stefan Seiler (ed.), *Military Ethics: International Perspectives*, Canadian Defence Academy Press. Kingston, Ontario, 79-116.
- SANİ İbrahim Mert (2020). “Askerî Etik”. *Turkish Journal of War Studies*, 1:1, 24-34.
- SMITH Mason E. (1990). “Military Review”. *Toward a Professional Military Ethic*, 5: 74-82.
- STANAR Dragan (2023). “Military Ethics Education – Bridging the Gap or Deepening the Chasm?”.
- TAŞKIRAN Cemalettin (2009). *Yüzyıllardır Harbiye Harbiye'nin 180 Yıllık Tarihi ve En Büyük Harbiyeli Atatürk*, Doğan Kitap, İstanbul. Milli Savunma Bakanlığı (2021), *Türk Silahlı Kuvvetleri Meslek Etiği Yönergesi*.
- TROY Jadok (2024). “Ethics as Moral Practice in Peacekeeping Missions: Insights on the Importance of Ethical Training”. *International Peacekeeping* 31:3, 309-331.
- TURNER Michael E. DEBOS Chad W. ve LICAMELI Francis C. (2010). “Moral Development: The West Point Way”. *Journal of Character and Leadership Development*, 1:2, 11-23.
- TÜRKMEN Faik (1943). *Millî ve Askerî Ahlak*, Askerî Liseler Neşriyatı, İstanbul.
- TÜRKMEN Faik (1938). *Moral*, Medeniyet Matbaaları, Ankara.
- TÜRKMEN Faik (1946). *Vazife ve Ahlak*, Askerî Liseler Neşriyatı, İstanbul.
- ÜNAL Elif (2024). “Megan Cassidy-Welch’in ‘Crusades and Violence’ Adlı Eserinin Değerlendirmesi”. *Şarkiyat Mecmuası - Journal of Oriental Studies*, 44, 309-314.
- UNGAN Cemal (1941). *Saygı*, Harp Okulu Matbaası, Ankara.
- YILMAZ Veli (1994). *Komutanlık ve Liderlik Üzerine*, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul.
- WHETHAM David (2021). “What Senior Leaders in Defence Should Know about Ethics and the Role That They Play in Creating the Right Command Climate The Leadership Edge”, *The International Journal of Ethical Leadership*, 8:19, 73-93.

İnternet Kaynakları

- “Acronym/Term/Phrase”, <https://www.westpoint.edu/sites/default/files/inlineimages/DMI/what%20is%20that.pdf?ref=c.ortis.com>, erişim 23.12.2024.
- “Course Subject Search Results”. https://courses.westpoint.edu/crse_sbjet_rslts.cfm, erişim 11.11.2024.
- “Definition of ETHIC”, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/ethic>, erişim 22.11.2024.
- “Dictionary.Com | Meanings & Definitions of English Words” <https://www.dictionary.com/browse/ethics>, erişim 22.11.2024.
- “Dictionary.Com | Meanings & Definitions of English Words”, <https://www.dictionary.com/browse/moral>, erişim 22.11.2024.
- “Educating_Future_Officers_Preparing_Soldier – Scholars to Win on the Modern Battlefield”. https://s3.amazonaws.com/usmamedia/inlineimages/about/superintendent/Educating_Future_Officers%20_AY22.pdf, erişim 11.12.2024.
- EMONET Florian. “The Importance of Ethics Education in Military Training”, https://www.armyupress.army.mil/Journals/NCO_Journal/Archives/2018/November/Ethics/#:~:text=Military%20ethics%2C%20like%20medical%20or,laws%20are%20no%20longer%20helpful, erişim 16.11.2024.
- “ethic noun - Definition, pictures, pronunciation and usage notes | Oxford Advanced Learner’s Dictionary at OxfordLearnersDictionaries.com”, <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/ethic?q=ethics>, erişim 22.11.2024.
- “ethics | Search Online Etymology Dictionary”, <https://www.etymonline.com/search?q=ethics>, erişim 22.11.2024.
- FRENCH John William (1858). “A Short Course of Study in the Practical Part of Ethics” *New York: J.F. Baldwin, Printer*, <https://usmablibrary.omeka.net/items/show/11>, erişim 16.11.2024.
- “Generic Officer Professional Military Reference Curriculum”, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_topics/20111202_generic-officer-pme-rc.pdf, erişim 11.11.2024.
- “Güvenlik Bilimleri Fakültesi Teşkilî ve Görevler”, <https://www.jsga.edu.tr/fakulte/amac-ve-gorevler>, erişim 13.05.2025.
- “History About | United States Military Academy West Point”, <https://www.westpoint.edu/academics/departments/history/about>, erişim 11.11.2024.
- Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, “Güvenlik Bilimleri Fakültesi Müfredatı (2022-2026)”.

- [https://www.jsga.edu.tr/kurumlar/jsga.edu.tr/IcSite/fakulte/Dersler/Mufredat\(1\).pdf](https://www.jsga.edu.tr/kurumlar/jsga.edu.tr/IcSite/fakulte/Dersler/Mufredat(1).pdf), erişim 09.04.2025.
- “Kara Harp Okulu Eğitim-Öğretiminde Kazandırılan Temel Askerî ve Değer Kabiliyetler”, https://kho.msu.edu.tr/hakkinda/amac_gorevler.html, erişim 13.05.2025.
- “moral adjective - Definition, pictures, pronunciation and usage notes | Oxford Advanced Learner’s Dictionary at OxfordLearnersDictionaries.com”, https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/moral_1?q=moral, erişim 22.11.2024.
- “Plato, Plato, Laws, Book 7, section 792e” <https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.01.0166:book=7:section=792e&highlight=ethos>, erişim 22.11.2024.
- “Information Paper: Professional Military Ethic Education (PME2) Program Overview”, https://www.west-point.org/class/usma1965/Class2015/Activities/PME2_InfoPaper-5July2010-Final.pdf, erişim 29.11.2024.
- “Prelude to War 1860 – 1861 · West Point and The Civil War · U.S. Military Academy Library Exhibits”, <https://usmalibrary.omeka.net/exhibits/show/westpointcivilwar/prelude-to-war----1860-1861>, erişim 11.11.2024.
- “Simon Center for the Professional Military Ethic | United States Military Academy West Point”, <https://www.westpoint.edu/about/academy-leadership/commandant/simon-center-for-the-professional-military-ethic>, erişim 12.11.2024.
- “United States Military Academy Character Programı Academic Year 2020 / Simon Center for the Professional Military Ethic”, 3, <https://www.thefire.org/sites/default/files/2002/06/31174402/Goldbook-20191.pdf>, erişim 12.11.2024.
- “United States Military Academy Academic Program Class of 2024 Curriculum and Course Descriptions”, https://s3.amazonaws.com/usma-media/inlineimages/academics/dean/PDFs/RedBook_GY2024_20210712.pdf, erişim 03.01.2025.
- “United States Military Academy Academic Program Class of 2026 Circulum and Course Descriptions”, https://s3.amazonaws.com/usma-media/inline-images/academics/dean/strategic_documents/RedBook_GY2026_20220810_0.pdf, erişim 11.11.2024.
- “USMA Academic Program”, https://courses.westpoint.edu/static/index.htm#t=Simon_Center_for_the_Professional_Military_Ethic.htm&rhsearch=MX400&ux=search, erişim 17.12.2024.
- “West Point Mission Statement | United States Military Academy West Point”, <https://www.westpoint.edu/about/history-of-west-point/west-point-mission-statement>, erişim 11.11.2024.
- “WHITE PAPER”, <https://www.west-point.org/users/usma1951/18250/whitepaper.htm>, erişim 03.01.2024.